

Institutionen för individ och samhälle

Socialpedagogiska programmet

SOP 10 Campus

Vem är du bakom datorskärmen?

- **En kvalitativ studie om gymnasieungdomars berättelser om att använda Facebook och Instagram**

Who are you behind the screen?

- **A qualitative study about adolescences narratives about the use of Facebook and Instagram**

Hanna Jonsson & Sabina Gustafsson

Examensarbete i socialt arbete 15 hp

Handledare: Åsa Andersson

Examinator: Maria Klamas

Vårterminen 2013

Sammanfattning

Titel:	Vem är du bakom datorskärmen?
Författare:	Hanna Jonsson och Sabina Gustafsson
Nivå:	Kandidatuppsats 15 hp
Ämne:	Socialt arbete
Program:	Socialpedagogiska programmet 180 hp Högskolan Väst
Termin:	Vårterminen 2013
Handledare:	Åsa Andersson

Syftet i vår kandidatuppsats var att belysa gymnasieungdomars egna berättelser av sin presentation på Facebook och Instagram, och hur användandet påverkar deras identitetsskapande samt deras tankar kring användandet av dessa sociala medier. Vår studie är gjord utifrån en kvalitativ ansats där vi intervjuat nio ungdomar i tre fokusgrupper. De använda teorierna i studien består av det dramaturgiska perspektivet av Erving Goffman och modernitet och självidentitet av Anthony Giddens. Tillsammans med dessa används också aktuell forskning inom området.

Resultatet visar att Facebook och Instagram är en stor del av gymnasieungdomarnas vardagliga liv och att de deltar för att de inte vill vara utanför. Forumen står för kommunikation med kontaktnätet, underhållning och vardaglig uppdatering om event och publicering av bilder på speciella händelser. Presentationen som framförallt sker genom bilder är betydelsefull för ungdomarna då de ser denna som ett ansikte utåt för de andra användarna i forumen. Den information informanterna delar med andra ska vara en spegling av deras liv, men de poängterar även att det är lätt att visa en justerad bild, eller skapa en helt annan identitet bakom datorskärmen om de så önskar. Användandet av Facebook och Instagram påverkar ungdomarnas identitetsskapande till viss del genom reflektion om sig själv utifrån andra användare. Resultatet visar även att informanterna tar ett steg från Facebook och går istället till att använda och uppskatta den sociala median Instagram i allt högre grad. Informanterna anser att Facebook har gått från att vara av privat karaktär till att bli en mer offentlig arena. Den privata rollen har Instagram istället tagit över då presentationen genom bilder är mer intressant där de kan styra vilka användare som får ta del av dem.

Nyckelord: identitetsskapande, Facebook, Instagram, presentation, användande.

Abstract

Title:	Who are you behind the screen?
Authors:	Hanna Jonsson and Sabina Gustafsson
Level:	Bachelor's Thesis, 15 Higher Education Credits
Subject:	Social Work
Program:	Program in Social Pedagogy 180 Higher Education Credits University West
Term:	Spring term 2013
Supervisor:	Åsa Andersson

The purpose of our thesis was to illustrate adolescences own experience of their presentation in Facebook and Instagram, and how using Facebook and Instagram effects their identity construction and their own narratives about their use of these social medias. Our study has a qualitative approach with nine adolescences in three focus groups. The thesis theoretical premises are the dramaturgical analysis of Erving Goffman and modernity and self-identity of Anthony Giddens. These are used together with the present science in the thesis.

The result shows that Facebook and Instagram are a big part of adolescent's life and they join these forums because they don't want to be outside these communities. The forums stand for communication with their contacts, entertainment and updates about events and publishing of pictures of special happenings. The presentation that especially happens through pictures is important for the adolescents because they see the presentation as a public face for the other users in these forums. The information the informants share with other users are supposed to be a reflection of their life, but they pointed out that it's easy to show an adjusted view, or to create a whole another identity behind the screen if they wish. The use of Facebook and Instagram effects the adolescent's identity construction in some parts by the reflection of themselves through the other users. The result also shows that the informants are taking place in Instagram and use Facebook less today than before. The informants believe that Facebook has gone from private to a more public area. Instagram has now taken over the private character when the presentation through pictures is more interesting when they can regulate users who can see them.

Keywords: identity construction, Facebook, Instagram, presentation, using.

Förord

Vi vill tacka vår handledare Åsa Andersson för ett gott samarbete och god vägledning i vårt uppsatsskrivande. Vi skulle också vilja tacka kontaktpersonen som ställde upp och hjälpte oss att få en första kontakt med våra informanter. Ungdomarna som deltog vill vi självklart ge en stor eloge till, för att Ni ställde upp och gjorde vår studie möjlig. Utan era goda diskussioner och reflektioner hade vi inte stått med det resultat vi nu kan presentera i kandidatuppsatsen. Tack för er medverkan! Samtidigt är vi glada och tacksamma för vårt goda samarbete sinsemellan med mycket bra synpunkter, härliga diskussioner och skratt!

Vi önskar er en trevlig läsning!

Hanna Jonsson och Sabina Gustafsson

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Syfte	2
1.2 Frågeställningar	2
1.3 Förtydligande av ordval.....	2
1.4 Förförståelse	2
2. Bakgrund	4
2.1 Internetanvändandet	4
2.2 Facebook	5
2.3 Instagram	6
3. Tidigare forskning	7
3.1 Summering av tidigare forskning	12
4. Teoretiska utgångspunkter	13
4.1 Erving Goffman- Det dramaturgiska perspektivet	13
4.2 Anthony Giddens- Modernitet och självidentitet	15
4.3 Summering av de teoretiska utgångspunkterna	16
5. Metod	17
5.1 Litteraturskaffning	17
5.2 Val av metod	17
5.3 Urval och planering av studien.....	18
5.4 Genomförandet av studien.....	19
5.5 Transkribering	21
5.6 Analysmetod.....	21
5.7 Validitet	22
5.8 Reliabilitet	23
5.9 Generaliserbarhet.....	24
5.10 Forskarens roll.....	24
5.11 Forskningsetik	25
6. Resultat	27
6.1 Valet att visa sig genom bilder	27
6.2 Att gestalta sig själv	29
6.3 Skapandet av sig själv och varandra.....	30
6.4 Motiven för användandet av forumen	33
7. Analys	35
7.1 Presentationen av sig själv på FB och IG	35

7.2 Presentationens betydelse för identitetsskapandet.....	39
7.3 Betydelsen av att vara aktiv.....	43
8. Sammanfattande slutsatser och diskussion.....	45
8.1 Relevans för det socialpedagogiska fältet	48
8.2 Övriga reflektioner kring arbetet av kandidatuppsatsen.....	49
8.3 Förslag på vidare forskning inom området.....	50
Referenser	51
Bilaga 1- Informationsbrev	53
Bilaga 2- Fokusgruppintervjuer	54
Bilaga 3- Ordlista	56
Bilaga 4- Individuella bidrag och delaktighet i arbetet	57

1. Inledning

Att använda sig av den virtuella världen i form av kommunikativa platser blir allt mer utbrett, både i Sverige men också globalt. Fenomenen Facebook och Instagram växer sig allt starkare och blir en mer och mer självklar del i mångas liv. Facebook svarar upp mot behovet av snabb och smidig kommunikation med ens kontaktnät och Instagram som ännu inte är lika stort men som växer sig större svarar upp mot det skapade behovet av både underhållning genom korta textinlägg och bilder på ens vänner ur det verkliga livet.

Vi som författare till denna studie är själva en del av den virtuella världens utveckling av kommunikation på internet och vi är precis som många andra användare av dessa sociala medier. Gruppen vi valt att fokusera oss på i vår studie är gymnasieungdomar i åldern 18-19 år vilka visat sig vara en del av den största användargruppen på Facebook år 2013 (Facebook, 2013).

Enligt Smedler och Drake (2008:57) är identitetsarbetet viktigt under adolescensen, när en person befinner sig mellan barndom och vuxenlivet. Detta gör att vi anser denna målgrupp särskilt intressant att bedriva forskning kring. Fenomenet Instagram är för dessa ungdomar en något nyare arena och vi har därför valt att fokusera vår studie även på denna sociala media då forskningen på detta område ännu inte är lika omfattande som den om Facebook, vilket gör vårt forskningsresultat än mer relevant. Lalander och Johansson (2009:13) beskriver den globaliserade teknologin som en utveckling av individualiseringen av samhället på ett för oss beskrivande sätt när de menar att ungdomar följer denna utveckling tillsammans med resterande del av befolkningen. Samtidigt söker ungdomar en grupp tillhörighet och gemenskap där de kan finna ett kollektivt sammanhang för att skapa en egen position och identitet. Adolescensen är en tid då kamratgruppen spelar en stor och central roll i livet enligt Smedler och Drake (2008:57). Gruppen är viktig under denna period i livet och har visat sig kunna vara till hjälp för den unge i sökandet efter ideal, acceptans och vad som anses vara normalitet (ibid:57). Vi menar att Facebook och Instagram kan ses som detta kollektiva sammanhang där de samtidigt kan välja att skapa en identitet och position. Då vi ser Facebook och Instagram som viktiga arenor för ungdomarnas identitetsskapande menar vi att dessa forum är relevanta problemområden då de påverkar individen under denna pågående process som är en stor del av livet under dessa år.

Ur ett socialpedagogiskt perspektiv anser vi att vår studie är ett relevant forskningsområde då ungdomar är en stor målgrupp i det socialpedagogiska arbetet. För att kunna nå ungdomar där de befinner sig här och nu menar vi att det är viktigt att utifrån vår profession vara insatt i de miljöer som ungdomar vistas i dagligen, verkliga som virtuella. Enligt Lalander och Johansson (2009:86) går det inte längre att utveckla en pedagogik som inte samspelar med samhället i övrigt. Idag anser vi att det är svårt att skilja det verkliga livet från det virtuella då de blir mer och mer integrerade med varandra. I enlighet med Lalander och Johansson (ibid.) menar vi att det är av stor vikt att se det samspel som sker i dessa världar bland ungdomarna och inse att det påverkar våra ungdomar på olika sätt. Dessa arenor är en stor del av deras liv och det är viktigt att ha ett förstående perspektiv på fenomenet och utvecklingen (ibid:86).

1.1 Syfte

Vi vill ta reda på och belysa gymnasieungdomars egna berättelser av hur deras identitetsskapande påverkas av att använda sig av de sociala medierna Facebook och Instagram. Presentationen av självet i dessa forum ligger i fokus. Vi kommer också belysa ungdomarnas tankar kring deras användande av Facebook och Instagram.

1.2 Frågeställningar

På vilket sätt beskriver ungdomarna att de presenterar sig på Facebook och Instagram?

Vilken betydelse menar ungdomarna att presentationen har för deras identitetsskapande?

Hur beskriver ungdomarna betydelsen av att vara aktiv på Facebook och Instagram?

1.3 Förtydligande av ordval

Vidare i uppsatsen kommer vi att göra förkortningar av begreppen Facebook och Instagram, i fortsättningen benämns det som FB och IG. Vi skiftar också mellan sociala medier och ordet forumen, då vi hänvisar till både FB och IG.

1.4 Förförståelse

Vid tolkning av text och språk bär vi alltid med oss en förförståelse och tolkningen förs av människan mitt i historien menar Ödman (1994/1979:18). När vi erfar och förstår något gör vi det utifrån det vi har bakom oss och allt det vi är (ibid:19). Ödman menar vidare att förståelsen skapas i ett historiskt sammanhang och bygger på det förflutna, men också i det faktiska som studeras (ibid:81). Då vi båda författare är aktiva medlemmar i FB och en av oss även i IG har vi fått vara medvetna om våra förutsättningar under fokusgrupperna för vår tolkning av resultatet där våra personliga erfarenheter fått läggas åt sidan. Kvale (1997:52)

menar att vi så långt som möjligt måste vara medvetna om hur våra förutsättningar kan ha påverkat vår tolkning av det insamlade datamaterialet. Därmed krävs det att förförståelsen av det ämne som studeras bör redovisas för att öppna och klargöra vilka uppfattningar och kunskaper som ligger till grund för de tolkningar man gör (Ödman 1994/1979:187). Vi menar härmed att de uppfattningar vi har haft med oss gällande exempelvis identitetsskapande och presentationer i sociala medier som FB och IG kan ha påverkat utgången för hur vi tolkat och valt att presentera vårt resultat och vår analys i uppsatsen. Dock har vi i största möjliga mån strävat efter att hålla oss objektiva till våra egna erfarenheter av forumen.

Ämnet för, och initiativet till vår studie väcktes av att vi båda hade läst en temakurs om ungdomar på höstterminen under sista året på utbildningen. Då vi fastnade för identitetsskapandet generellt hos ungdomar, blev vi särskilt nyfikna på hur ungdomar som använder sociala medier utvecklar sin identitet i dessa forum. Vi båda har haft diskussioner i olika sammanhang om hur vi och många andra tänker kring hur människor väljer att presentera sig och använda forumen samt vilka förväntningar som finns. Vi menar därmed att våra tidigare erfarenheter även kan ha gett oss förväntningar på hur ungdomarna skulle komma att svara på våra frågor under fokusgrupperna. Våra förväntningar inför studien handlade om att presentationen skulle vara viktig, även en återkommande önskan om bekräftelse fanns som en förväntan från oss. Vi hade även tankar om att våra informanter ville visa en positiv sida utifrån sin presentation. En eventuell könsskillnad gällande presentationerna var också en tanke vi hade innan start, där vi trodde oss kunna upptäcka skillnader i hur ungdomarna framträder i sina presentationer, framförallt i bilder. Vår förutfattade mening var att tjejer visar sig mer genom fotografier med fokus på sitt utseende och att killar skriver korta och enkla statusar utifrån intresse och händelser i större omfattning.

2. Bakgrund

2.1 Internetanvändandet

Av personer i åldern mellan 16-24 år används enligt SCB (2012) internet dagligen av 94 procent av befolkningen år 2012. Det finns ingen i denna åldersgrupp som aldrig använder sig av internet. Findahl (2012:14) uppger att internet som sådant möjliggör kommunikation mellan individer men också i större omfattning från en individ till många. Författaren skriver också att 9 av 10 i åldergruppen 12-31 år besöker sociala nätverk och många är med i flera, exempelvis Facebook. Findahl (ibid:19) presenterar också att internet används mest för information och underhållning bland unga och att internet anses viktigare av denna grupp jämfört med tv-tittande.

Sherry Turkle (1997:11) beskriver internet som ett snabbt växande system av nätverk där miljontals människor kopplas samman i en ny samhällsform som förändrar vårt sätt att tänka och förändra våra egna identiteter. Turkle ser datorn som ett redskap som erbjuder oss nya modeller för att komma fram till nya idéer och fantasier. Internet och den så kallade ”cyberrymden” är idag en del av det vardagliga livet enligt Turkle (ibid:11). På internet kan vi kommunicera, hitta nya gemenskaper och virtuella samhällen där vi kan delta med människor från hela världen. Genom internet är vi inte längre bundna till fysiska platser och kan därmed kommunicera och skapa intressegrupper med människor som vi i det verkliga livet aldrig skulle ha mött annars eller kommer att möta rent fysiskt (ibid:218).

Enligt Turkle (ibid:12) har internet suddat ut gränserna mellan den verkliga och den virtuella världen och därmed också mellan det enhetliga jaget och det multipla jaget. Turkle hävdar att en grundläggande förändring i hur vi upplever och skapar våra mänskliga identiteter utvecklas i och med Internet då vi idag kan skapa flera olika virtuella personer av oss själva i och genom nätverket. Genom en process på teknikens tröskel mellan verkligheten och den virtuella världen skapar vi oss själva. Turkle (ibid:220) menar att internet har blivit ett socialt laboratorium där experiment via konstruktioner och omkonstruktioner av jaget förekommer som ett kännetecken för det postmoderna livet.

Den kritik Turkle (ibid:287) lyfter fram om vår postmoderna tids internetanvändande handlar om dessa nya mötesplatser som skapats genom internet som Ray Oldenberg beskriver och som Turkle hänvisar till i hennes bok. Oldenberg menar att människan har behov av ”den goda platsen” där vi människor kan samlas för att samtala och uppleva känslan av tillhörighet. Oldenberg (ibid:291) menar att dessa fysiska platser är kärnan i individens sociala integrering

och därmed samhällets livskraft. Har människor inte möjlighet att mötas på fysiska platser försöker människan fylla detta tomrum med gemenskaper i den virtuella världen som därmed får en betydelsefull roll i livet.

Nedan kommer vi redogöra för de två sociala medierna vår studie fokuserar på, nämligen FB och IG. Vi kommer beskriva hur dessa fungerar och hur de uppstod.

2.2 Facebook

FB startades den 4 februari 2004 av Mark Zuckerberg på Harvard i USA. År 2006 öppnades sidan globalt för allmänheten och den som ville kunde då starta ett konto. Visionen idag är att göra världen mer öppen och kontaktbar genom att använda denna tjänst. För att kunna aktivera ett konto på FB och bli medlem krävs det att du som användare är 13 år gammal. Enligt Facebook (2013) är den mest populära åldersgruppen 18-24 år och enligt Findahl (2012:19) besöker 69 procent av de aktiva ungdomarna FB dagligen.

FB består av användarkonton kopplade till en email-adress. På ens egen sida kan en bild laddas upp i form av en så kallad *profilbild*. Denna profilbild kommer sedan att bli den första presentationen av dig som användare när någon annan söker efter dig på FB. På din egen sida kan du även välja att ladda upp en speciell så kallad *omslagsbild* som kommer visas längst upp på sidan i samband med att någon besöker din sida. För att utveckla ett kontaktnät på FB kan du själv skicka eller få vänförfrågningar av användare som vill följa dig, vilka måste accepteras.

På din sida kan du själv göra *statusuppdateringar* i form av text, bild eller genom delning av klipp. Att dela information med andra kan du göra på två olika sätt, antingen tillsammans med dina vänner på FB-kontot eller med alla användare på sidan. Den information du som användare lägger upp hamnar på din *wall*, även kallad *vägg*. Här kan andra användare även skriva till dig i en öppen form. En privat form av att skriva finns även i form av *message eller meddelande* som är stängd för alla utom dig och den användare du skriver med. FB har även en *chattfunktion* för sina användare.

Som FB-användare kan du göra *album* och lägga ut bilder, antingen för dina vänner eller för alla. Du kan även bli så kallad *taggad* av andra användare om du finns med på ett kort eller deltar i en händelse som den andra användaren delar på sin sida. Denna taggning kan du själv välja om du vill ha kvar, vilket då innebär att det kommer att synas på din wall och för dina

vänner. Väljer du att ta bort taggningen finns bilden kvar hos den användare som valde att lägga ut bilden eller informationen från början.

En bild som du blir taggad i eller själv lägger ut kan bli gillad, och du kan även själv gilla bilder och information som andra användare lagt ut. Att dela ut *likes* eller gilla en bild eller inlägg handlar om att visa för andra och dela det man tycker om eller relaterar till av andra användares inlägg och uppdateringar.

Tillsammans med andra användare kan du starta *grupper* eller ansluta till en redan befintlig grupp. Gruppen har oftast något gemensamt som att man gått i samma klass på gymnasiet, ingår i samma fotbollslag eller har lika värderingar i en politisk fråga. Grupper finns även med en mer humoristisk karaktär. Genom dessa grupper kan man dela information till varandra som bara medlemmarna i gruppen kan se.

En annan funktion FB har är att du som användare har möjlighet att skapa *eventinbjudningar* samt tacka ja eller nej till att delta i events som någon annan användare bjudit in dig till, vilket då fungerar som ett digitalt inbjudningskort. FB har även många spel som användarna kan ansluta sig till och börja spela.

När en ny händelse skett som rör ditt konto skickas en *uppdatering* som syns i form av att antal händelser i sifferform markeras vid en särskild symbol. En uppdatering skickas även till din anslutna email-adress. Du kan även välja att få uppdateringen direkt i din smartphone då FB även finns som mobilapplikation (Facebook 2013).

2.3 Instagram

IG är en global social media som används till att dela bilder med de vänner man har på sin sida. Till en början var IG en mobilapplikation där man kunde ladda upp bilder tagna från mobilen och därefter välja olika *filter* som gör om och förändrar bildernas utseende. Numera finns även IG på internet som en hemsida där man också kan logga in för att ta del av sina och andras bilder. Bilderna kan publiceras antingen på den egna användarsidan på IG eller till exempel på andra sociala medier som FB. Användarna måste vara minst 13 år för att få starta ett konto. Grundarna Kevin Systrom och Mike Krieger kom på idén att starta IG då de själva älskar att ta kort, och i samband med att mobilerna med tiden utvecklats med bättre kameror, valde de att skapa olika filter som omvandlar bilderna till en mer professionell stil. Deras mål var att optimera uppladdningstiden för bilderna, då de menar att ladda upp på andra sidor kan ta lång tid. Användarna kan själva avgöra om de vill ha en öppen sida för allmänheten, vilket

innebär att alla aktiva användare kan se bilderna personen delar. De kan också välja att ha den privat då enbart de följare man har kan ta del av kontot. Vid förfrågningar om att följa andra eller att få egna följare måste det godkännas av kontoinnehavaren själv om användaren valt att ha den av privat karaktär. På IG finns en viktig funktion som innebär att man kan gilla andras bilder, det vill säga ge likes men också skriva kommentarer till respektive bild samt att bilder går att hitta genom så kallade *hashtags*. Dessa kan beskrivas som etiketter på den bild eller inlägg användaren lägger ut. Hashtagsen möjliggör att man även kan bli hittad av andra användare som söker på den hashtag du lagt ut (Instagram 2013).

3. Tidigare forskning

Nedan kommer vi presentera den forskning vi tagit del av som vi anser ligger nära vårt syfte där vår ambition är att belysa gymnasieungdomars egna berättelser av hur deras identitetsskapande påverkas av att använda FB och IG. Presentationen i och användandet av dessa forum ligger i fokus. Artiklarna berör användandet av sociala medier och identitetsskapande i dessa, både bland ungdomar och andra målgrupper. Vi fann mest forskning kring Facebook. Instagram var svårt att få tag på, därmed valde vi närbelägen forskning kring ämnet som blev hemsidor/bloggar med förhoppningen om att kunna jämföra, styrka och se skillnader utifrån vårt resultat. Forskningsartiklarna har både kvalitativa och kvantitativa ansatser.

Zhao, Grasmuck & Martin (2008) har i en kvalitativ studie undersökt identitetskonstruktion på Facebook bland universitetsstudenter i USA, där de både analyserat 63 Facebook-konton, hållit i fokusgrupper med informanter samt intervjuat administratörer och studentorganisationer. Zhao et al. valde att fokusera på FB som en icke-anonym arena för identitetskonstruktion som de menar är mindre begränsad än dejtingsidor på internet. Då användarnas riktiga namn syns på skärmen kan man se FB som en icke-anonym arena. Vidare menar författarna att internet har ändrat de traditionella formerna för identitetsskapande då det också är möjligt att hålla undan information som t.ex. bakgrund och boende.

Studien visar att FB skiljer sig ifrån hur identitetskonstruktion ser i ut anonyma online-miljöer, t.ex. dejtingsidor. Zhao et al. menar att FB-användare tillämpar olika strategier för att konstruera sin identitet, där dessa i huvudsak presenterar sig på tre olika sätt; genom en mängd bilder där de hellre visar än berättar om sig själva, genom intressen och kultur samt genom verbala beskrivningar av självet. Författarna kunde se en stor variation av bilder, där vissa var välpolerade och andra enkla. Att vara populär bland vänner verkade vara en viktig

aspekt för identitetskonstruktionen där Zhao et al. menar att FB- identiteten som informanterna visar upp också tycks vara en socialt önskvärd sådan. Resultatet visar också att den identitet som informanterna visar upp på FB inte alltid är densamma som visas i verkligheten. Dock har informanterna en önskan om att FB- identiteten även ska kunna visas upp i verkligheten.

Van Dijck (2013) har i sin studie jämfört hur FB och LinkedIn konstruerar identitet och framträdande av självet. LinkedIn är en sida för professionell marknadsföring av självet där andra professionella kan kontakta varandra. Författaren menar att den digitala utformningen påverkar presentationen av sig själv ute på nätet. På FB finns numera en tidslinje som en ”presentationsuniform” för alla medlemmars hemsidor där formatet är organiserat som en berättande biografi som kan användas för att t.ex. ladda upp bilder och skriva statusar. Även LinkedIn är utformad så att den idealiserade bilden av självet visas i dessa gränssnitt. Van Dijck menar vidare att LinkedIn´s profiler har en renare stil jämfört med FB´s tidslinje, där den enbart innehåller ett kort på medlemmen samt information om utbildning, erfarenhet och nuvarande jobb. Vidare brukar LinkedIn kallas för ”Facebook i en kostym” då man refererar till den typiska klädseln. Samtidigt menar författaren att självpresentationen på LinkedIn är mer diskret jämfört med FB. I studien framkom det även att arbetsgivare väljer att kolla upp personer som söker jobb på FB framför LinkedIn, eftersom författaren menar att individens verkliga och privata presentation på FB är synligare än på LinkedIn. Van Dijck poängterar också att marknadsföring av sig själv används av både tonåringar och professionella vuxna i alla åldrar och att det finns många olika sätt att forma sin identitet utifrån olika syften. Vidare skriver van Dijck att både FB och LinkedIn har stor makt i att forma normativa beteenden, samtidigt har utvecklingen av nya gränssnitt gjort att dessa plattformar har utvecklat användarnas behov av anslutning. Därmed har gränssnitten en avgörande roll för identitetsskapande men van Dijck påpekar att sociala medier inte är en neutral scen för självpresentation, utan allt handlar om hur medlemmarna använder verktygen som finns i de sociala medierna för att forma sin identitet.

Denti et al. (2012) har tillsammans gjort Sveriges största Facebook-studie. Studien genomfördes år 2011 genom webbenkäter som skickades ut till 1000 personer, i åldrarna 14-73 år. Syftet var att studera hur FB används och de effekter som uppstår genom att använda detta sociala nätverk. Författarna fokuserade på de psykologiska effekterna, självkänsla och välbefinnande i relation till forumet men även val av statusar, vad man skriver och orsaker till varför man uppdaterar dessa. Studien visar att de flesta loggar in på FB som en daglig rutin

och spenderar därmed mycket tid på FB. Resultatet visar också att användarna väljer att visa en mer positiv sida av sig själva, där också positiva statusar skrivs, istället för t.ex. negativa. Det kan handla om att dela med sig av sin fritid och andra saker som kan tänkas uppfattas intressanta av de övriga medlemmarna. Studien visar också på könsskillnader i användandet av FB där män inte alls spenderar lika mycket tid på FB som kvinnorna och är mindre känsliga för social jämförelse och fördomar kring självpresentationen. Även ålderskillnader kunde mätas då unga användare är flitigt aktiva i forumet där mycket tid går åt att besöka andra personers profiler men också för att hålla kontakt med andra personer och hålla sig uppdaterade om vad dessa gör. Då yngre personer generellt sett spenderar mer tid på FB än vad vuxna gör så menar Denti et al. att de är mer exponerade till fördomsfulla bilder av andra och mer benägna att jämföra sig med dem. Därmed menar författarna att användandet av FB har en stark koppling till välbefinnande och att social jämförelse kan vara riskfyllt för individens välbefinnande. Denti et al. menar också att sättet att presentera sig på sitt mest fördelaktiga sätt på FB har ett samband med välbefinnandet. De menar vidare att användare som jämför sig med andra användare påverkar uppfattningen av både det egna och andras liv, vilket som exempelvis är mest framgångsrikt.

Dunne, Lawlor & Rowley (2010) har gjort en kvalitativ studie i Irland med 24 flickor vid en högstadieskola. Dunne et al. har använt sig av semistrukturerade fokusgruppsintervjuer med tre till fem informanter i varje grupp. Intervjuerna gjordes i skolan som Dunne et al. anser vara en trygg miljö för eleverna. Alla flickor som ingick i studien ansåg sig själva vara regelbundna internetanvändare. Vad dessa flickor hade gemensamt var att de besökte SNS, Social Network Sites, såsom Bebo¹, Facebook och MySpace samt virtuella världar som Zwinky. Dunne et al. kom att inrikta sin studie på de ungas användande av sidan Bebo och syftet med studien blev att undersöka anledningen till varför unga människor besökte Bebo och vilken tillfredsställelse användarna av dessa SNS uppnådde. Studien visade att användandet av SNS innebar att kommunicera och behålla kontakten med andra, detta ledde till en viss uppnådd glädje och tillfredsställelse för användaren. Genom att använda dessa SNS kunde användarna även finna nya vänner och känna sig som en i gruppen. Att använda sig av just Bebo beskriver flickorna som ett sätt att fly verkligheten för en stund och som ett tidsfördriv. Dunne et al. kom också fram till att Bebo spelar en stor roll i de ungas liv. Genom

¹ Ett socialt nätverk där användarna kan dela inlägg, bilder, musik och videos. Bebo liknas med Facebook som social media.

att ens vänner på dessa SNS uppdaterar sina sidor genom att lägga ut ny information om dem själva, nyligen gjorda aktiviteter samt laddar upp nya videos, foton och kommentarer är det enligt informanterna även roligt att följa dem. När informanterna lägger ut information om sig själva menar Dunne et al. att de unga ständigt experimenterar med sin sociala identitet.

Schmitt, Dayanim & Matthias (2008) har gjort två studier. Studie ett är en kvantitativ studie och studie två är en innehållsanalys av unga personers hemsidor i åldern 8-17 år. Syftet i studie ett var att undersöka ungdomar och yngre ungdomars användande av personliga hemsidor i relation till skicklighet/kunskap och identitetskapande. De kom fram till att yngre ungdomar använder personliga hemsidor för att uttrycka och utforska sin identitetsbildning och att hemsidan hjälper följaren att förstå vem de är. Mer än hälften av informanterna från studie ett kunde även hålla med om att det är enklare att dela med sig av saker om sig själv på den personliga hemsidan än att säga informationen ansikte mot ansikte. Schmitt et al. kom också fram till att ha en personlig hemsida ger en känsla av kunskap och skicklighet hos informanterna. Vidare menar de att ungdomar som skapar personliga hemsidor har ett starkare begär av att ha en alternativ socialisation med sina online-vänner som är annorlunda från skolkamrater utifrån intresse och liknande. Författarna ser detta som att ungdomarna experimenterar med sin online-identitet.

Studie två gick ut på att förstå hemsidornas funktion för informanterna, detta utifrån vad de väljer att lägga ut för information om sig själva. Schmitt et al. andra studie visade att över hälften av de ungdomar som hade personliga hemsidor inkluderade sin e-post och hade ett uttryckt begär av att bli kontaktade av följare och därmed ett behov av sociala interaktioner via hemsidan. Författarna visade att de yngre ungdomarna gav uttryck för sina identiteter och kunskaper på hemsidorna. De yngre valde att lägga ut information om sig själva som intressen, relationer och värderingar medan de äldre ungdomarna uttryckte mer om sin personlighet, värderingar, vänner och familj. Schmitt et al. menar att hemsidorna är ett forum för att uttrycka sig, socialisera sig och i vissa fall ett sätt för att hitta intimitet. Andra använder hemsidorna till att finna sin identitet genom att presentera en justerad bild av sig själva. Denna studie antyder även vissa könsskillnader när det gäller vad ungdomar använder hemsidorna till. Tjejer verkar använda hemsidorna till att uttrycka känslor och dela information om sig själva medan killar som använder sig av hemsidorna har dem för att finna online-vänner och experimentera med sin online-identitet.

Boyd (2008) startade en studie i USA som pågick under två års tid där val av metod var deltagande observation och djupgående kvalitativa intervjuer, informanterna bestod av gymnasieelever. Syftet med studien var att förstå hur MySpace och Facebook påverkar och inverkar på ungdomars identitet. Boyd menar att dessa sidor erbjuder ungdomar en plats att finna sin identitet och status på. Att förstå sig på kulturella signaler och klara av det offentliga och sociala livet är också något de kan utveckla genom att vara aktiva i forumen. Författaren argumenterar för att dessa sidor är ett nätverk som skiljer sig från den typiska interaktionen vi människor använder oss av annars och förändrar den sociala dynamiken och komplicerar därmed sättet som människor numera samspekar på. Två egenskaper är särskilt intressanta i dessa nätverk som visar på skillnaden, vilka är *searchability* och *invisible audiences*. Searchability förklarar hur identiteten formas genom text, sökande och upptäckande i den virtuella världen jämfört med livet utanför nätverket. Invisible audiences innebär att ha en osynlig publik och påverkar den sociala interaktionen menar författaren. Författaren pekar också på att dessa sidor, MySpace och Facebook är offentliga sidor som blivit en länk till social, kulturell och teknologisk utveckling som här följer den växande kopplingen till de digitala sociala medierna.

Ett återkommande svar som Boyd fått när hon frågat ungdomarna i studien varför de valde att gå med och vistas på dessa sidor är för att informantens vänner befinner sig där. Vissa påstår även att de egentligen inte vet, utan att de snarare spenderar tid där för att umgås eller för underhållning. Genom att titta på andra vänners profiler skapar ungdomarna sin presentation utifrån vad som är socialt passande, där de mäter sig med övriga användare och hur dessa skriver om sig själva. Detta bidrar till att hitta nya sätt att presentera sig på.

På dessa sidor påpekar författaren att det finns flera möjligheter att manipulera sin profil och därmed visa upp sig själv på. Genom att svara på allmänna frågor signalerar man meningsfulla signaler om sig själv och genom att välja foto visar man den bild man själv väljer av sig själv. Enligt Boyd är detta en viktig och värdefull del av ens profil och vad ungdomarna väljer att informera andra om. Genom att skriva om sig själva skapar ungdomarna en digital kropp.

Boyd pekar på att kroppen är en kritisk del av ens uppträdande av identiteten. Genom att visa vår kropp för andra visar vi vem vi är. Detta är en viktig del av identitetspresentationen och därför bemödar vi oss med denna genom klädval, ansiktsuttryck och hur vi positionerar oss.

Ungdomarna lägger inte bara till vänner som de känner, utan även personer som de inte vill säga nej till då det skulle uppfattas som konstigt. Även personer som ungdomarna är nyfikna på, eller som de tror kan få dem själva uppfattas som bättre av andra användare väljer de att följa. Ungdomarna dömer varandras sidor genom att titta på vilka kollektiva grupper på sidan personen är med i, därmed drar ungdomarna även slutsatsen att de åsikter som följer med gruppen åtföljs av personen som äger profilen/sidan.

Genom att finnas på dessa sidor och att ha en egen publik menar Boyd på att ungdomarna tränas i att socialiseras in i samhället. Utan en publik finns inget sammanhängande samhälle. Genom publiken skapas normer som följs och skapar en gemensam grund. Ungdomarnas identitet, menar författaren, är delvis skapad av ungdomarna själva, men även av andra. Författaren menar att nyckeln till en social identitet är att lära sig av andras intryck av en själv. Ungdomar behöver förstå hur de vill bli uppfattade och detta lär de sig genom reaktioner från andra. Boyd menar att internet har förändrat förutsättningarna för vilken publik en person har. Genom internet finns det idag möjligheter att få en publik som är stor och vid. Då ungdomar idag lever i en värld med dessa möjligheter tar de del av ett samhälle vars publik ändras snabbt och hastigt enligt Boyd.

3.1 Summering av tidigare forskning

De presenterade artiklarna i detta avsnitt om tidigare forskning visar på att den identitet en person visar upp i sociala medier inte alltid är densamma som visas upp i verkligheten. Det finns även en skillnad i hur personer väljer att presentera sig utifrån sin profession och som privatperson. Foton används i sin presentation i de sociala medierna för att påverka den bild man själv vill förmedla till andra om sig själv. Med hjälp av effekter och verktyg som erbjuds i de sociala medierna för att forma bilden av sig själv anses inte dessa sociala medier som en neutral scen för en självpresentation.

Utifrån andra användares presentationer skapar användaren en bild av hur man själv vill förmedla sig och utifrån de sociala medierna skapas normer och en gemensam grund för detta. Forskningen presenterar även att olika strategier finns för att konstruera sin identitet och att den sociala statusen kan avgöras genom presentationen. Forskningen visar också att särskilt ungdomar dömer varandra utifrån dessa. Användandet av forumen är en daglig rutin som har ändrat den traditionella formen för identitetskapandet och att vara aktiv i dessa handlar för

ungdomarna om att befinna sig där vännerna är och att därmed känna sig som en del av gruppen. I dessa forum håller ungdomarna även kontakten med sitt nätverk och därmed spelar de sociala medierna en stor roll i de ungas liv.

Det vi kan se saknas i den tidigare forskningen utifrån vårt syfte och frågeställningar är en presenterad forskning kring den sociala median IG. Det vi kan relatera till IG utifrån forskningen som vi redogjort för, är de resultat som handlar om presentationerna i ett bildligt format samt användandets betydelse för ungdomarna. Vi hoppas kunna bidra med ett annat perspektiv på ungdomars användande då bilderna på IG är det centrala för att visa vem man är. Vidare önskar vi medverka till ny forskning kring IG som ett viktigt forum för dagens ungdomar och dess inverkan på ungdomars bildliga presentation och identitetsskapande. Samtidigt vill vi visa på en distinktion mellan FB och IG gällande hur ungdomar använder sig av forumen i vardagen, där skillnader ska kunna utläsas.

4. Teoretiska utgångspunkter

Under detta avsnitt kommer en presentation att ske av våra två valda teoretiska utgångspunkter i uppsatsen. Dessa består av det dramaturgiska perspektivet som Erving Goffman är upphovsman till samt Anthony Giddens teori om modernitet och självreflexivitet.

4.1 Erving Goffman- Det dramaturgiska perspektivet

Goffman utvecklade ett eget metaforiskt språk för att beskriva hur människor interagerar med varandra i vardagslivet, där han menar att interaktion innebär att vara i varandras omedelbara fysiska närvaro (Goffman 2011/1959:23). Han menar att vi alla är *skådespelare* inför en *publik* där individen agerar och intar olika *roller* för att presentera sig (ibid:218). Han definierar även *framträdande* som en aktivitet hos en individ vid ett givet tillfälle som på ett eller annat sätt påverkar de andra i publiken. Vidare skriver han att individen gör sina framträdanden till förmån för andra människor och därmed spelar ett spel (ibid:25). Beroende på publikens/omgivningens reaktioner, kan individen välja att justera sin presentation.

Goffman menar att man kan tala om världen som en *teaterscen* där allt detta utspelar sig, och att jaget kan betraktas som en slags image som då är en dramatisk effekt som uppstår ur den scen som visas upp (ibid:218-219). Då Goffman menar att vi är skådespelare, spelar alla olika sociala roller som ska övertyga betraktarna. Den roll som aktören intar är också beroende av socialt definierade förväntningar från publiken (ibid:23). Det innebär att flera olika roller kan

intas, dock vid olika tillfällen. Sammanhanget och publiken avgör därmed vilket handlingsmönster aktören kommer att använda. Individen kan således betraktas som en *agerande/aktör*, där man iscensätter ett framträdande av jaget som då ses som en rollgestalt, alltså en figur som väcker detta framträdande till liv (ibid:218). Den agerandes/aktörens eget iscensättande av sig själv definierar Goffman med begreppet självpresentation.

Goffman menar att människor presenterar sig själva på ett sätt för att uppfattas precis som de utger sig för att vara (ibid:70). Samtidigt kan tron på den intagna rollen variera. Aktören kan antingen agera i enlighet med rollen i de fall tron på den saknas, med övertygelsen att det är för allmänhetens bästa. I andra fall kan aktören vara övertygad om att dennes agerande är äkta (ibid:25-26). Publiken får därmed rollen att bedöma det den agerande förmedlar i sitt framträdande, att exempelvis agera sant/falskt eller välgrundat/hycklat då de intryck som publiken får ta del av inte alltid stämmer överens med verkligheten. Detta kan göra att publiken blir vilseledd (ibid:57-58). Goffman menar också att rollintagandet sker utifrån förväntningar från människor i omgivningen. *Teamframträdande* är ett annat begrepp som Goffman beskriver som ett samarbete mellan människor för att bekräfta och förstärka varandras roller där teammedlemmarna blir ömsesidigt beroende av varandra (ibid:75,78). Här kan idealisering ses som en aspekt av att framträdandet formas och omformas för att passa in i den specifika kontext i vilket det framförs, samtidigt som det kan finnas behov av att undanhålla negativa aspekter som kan ses som oförenliga med de förväntningarna som finns på rollen (ibid:39,64).

Begreppet *bakom kulisserna* har Goffman benämnt som en plats som är avskild från den scen som framträdandet sker på (ibid:101). Platsen hjälper aktören att lägga individens olika roller åt sidan och koppla av utan att behöva bli avslöjad av publiken. Där kan aktören ändra och justera sin roll samt den utrustning som upprätthåller framträdandet (ibid:102).

De begrepp Goffman tar upp i det dramaturgiska perspektivet anser vi kan appliceras i forumen FB och IG. Vi anser att Goffmans metaforer kan hjälpa oss att tolka och förstå hur en presentation kan gå till för ungdomarna på FB och IG. Förutsättningarna i forumen är annorlunda men vi menar att det handlar om interaktion mellan människor och det är det centrala. Det kan också motiveras utifrån att interaktion kan ske i den virtuella världen, och inte enbart ansikte mot ansikte. Samtidigt kan detta teoretiska perspektiv hjälpa till att närma oss ett svar på första frågeställningen.

4.2 Anthony Giddens- Modernitet och självidentitet

Giddens anser att kroppen har blivit en central del av självidentiteten, vilken är i fokus i det senmoderna samhället (2005:122–123). Giddens menar att människans identitet inte är biologiskt given utan identiteten är något som ständigt omskapas i olika typer av interaktioner och berättelser om självet (ibid:94-96). *Självidentiteten* är därmed enligt Giddens en process som produceras och reproduceras hela tiden genom individens reflexiva handlingar som i olika situationer återspeglas på individen själv (ibid:67,102).

I det senmoderna samhället har den fysiska platsen för interaktion utvidgats från det sociala rummet, vilket innebär att denna interaktion mellan oss människor har fått en utvidgad och större arena enligt Giddens (ibid:26). Valsituationer om hur vi ska framställa oss själva menar Giddens påverkar självidentitets utvecklingsprocess och därmed synen på självet (ibid:101-102). Enligt Giddens är självidentiteten ett *reflexivt projekt* som är utmärkande för modernitetens samhälle och som individen är ansvarig för (ibid:95). Vi är det vi själva gör oss till och Giddens menar vidare att vi kan bevara en självberättelse genom att vår tillvaro blir en fråga om att välja och fatta beslut (ibid:89,102). Självreflexivitet betyder att individen själv utformar sina livsplaner och hur man genom detta närmar sig sitt livsprojekt. Det har också i vårt senmoderna samhälle blivit allt viktigare att välja *livsstil*. Det handlar alltså om våra dagliga beslut om hur vi exempelvis ska uppträda, vad vi ska äta och vilka kläder vi ska välja idag (ibid:102). Begreppet livsstil har en speciell betydelse då individen i moderniteten inte har något annat val än att välja. En livsstil är därmed en uppsättning av de val individen gör som skapar inramning av självidentiteten. Det handlar om så mycket mer än att ”lära känna sig själv” enligt Giddens. Det handlar alltså om att bygga och återuppbygga en sammanhängande bild av sig själv och sin identitetskänsla i en positiv bemärkelse (ibid:13,101-102).

Förr, i det förmoderna samhället innebar släktskap, kön, social status och yttre förhållanden, en mer eller mindre förbestämd identitet, vilken var svår att påverka. Detta har i och med det senmoderna samhället som vi lever i idag, förändrats. Det medför att den enskilda individen har ansvar över denna reflexiva process som formar självidentiteten, då traditioner inte längre är lika starka (ibid:10-11,13). Detta innebär också en öppning och större möjligheter för den enskilde att vara med och forma och välja sitt skapande av sin identitet.

Giddens menar att vår självidentitet och kroppsuppfattning är nära relaterad till den interaktion som sker med olika människor i vardagen. Mode, smak och stil har kommit att associeras till individualiteten i vad Giddens kallar för *kroppsligt uppträdande*, vilket innebär individens sätt att uppföra sig i vardagslivet utifrån normer. Man använder sig även av sitt kroppsliga framträdande för att skapa speciella intryck av självet genom hur man klär och smyckar sig synligt för andra. Detta framträdande menar Giddens används som ledtrådar till andra som individen interagerar med när det gäller våra handlingar. Giddens poängterar att detta är en central del i självets reflexiva projekt och detta framträdande påverkas starkt av miljöns pluralisering. Det innebär att det beteende individen framträder med bör denne vara förberedd på att interagera med i flera olika sammanhang. Giddens skriver vidare att individen anpassar sig till de krav som gäller i det aktuella sammanhanget, där uppträdandet sker (ibid:122-123). Giddens menar härmed att individen, genom att ständigt vara i reproduktion av uppträdanden, trots olika interaktionssammanhang skapar en självidentitet då det är i denna process som självidentiteten upprätthålls. Denna process anser Giddens vara den viktigaste för att skapa en självidentitet. Genom denna koherens, samstämmighet, menar Giddens att individen ”känner sig hemma” i sin kropp (ibid:124).

Giddens teori anser vi är relevant då den utgår från det senmoderna samhället där han belyser individens ansvar för att skapa sin egen identitet, vilket vi tänker sker genom interaktion i forumen. Det kroppsliga uppträdandet på FB och IG sker inte i en direkt fysisk interaktion. Vi menar ändå att det kroppsliga uppträdandet kan ske i dessa forum genom informanternas presentation, exempelvis genom bilder på IG som kan tänkas ses som en bilddagbok.

4.3 Summering av de teoretiska utgångspunkterna

Vi anser att Goffman och Giddens teorier kan komplettera varandra då de står nära vårt syfte och därmed kan tänkas svara upp på forumen som den arena och process som presentationen och identitetsskapandet bland annat sker i. Då Goffmans dramaturgiska perspektiv har sin utgångspunkt i hur människor presenterar sig och agerar inför varandra utifrån de roller som visas upp i olika kontexter, menar vi att denna utgångspunkt på ett kompletterande sätt kan samspela med Giddens teori. Detta då det genom interaktionen kan bli tydligt hur individen skapar sig själv genom sina handlingar, vilka bildar individens självberättelse.

Genom att kombinera dessa två teorier kan det hjälpa oss att klargöra hur individens inre process tillsammans med det agerande som sker utifrån rollsättningen i samspel med andra

kan påverka presentationen och identiteten. I detta sammanhang menar vi den virtuella kontexten som den plats detta sker på. Vår förhoppning är att denna kombination av teorierna ska hjälpa oss att tolka och analysera vårt datamaterial utifrån frågeställningarna där vi utgår ifrån ungdomarnas berättelser om presentationen, identitetsskapandet och användandet av FB och IG.

5. Metod

5.1 Litteraturskaffning

Den litteratur vi använt oss av i vår kandidatuppsats är tidigare kursböcker som vi ansett relevanta utifrån syftet. En annan hjälp har varit bibliotekets sökmotor primo, där vi enkelt kunnat söka litteratur i direkt anslutning till ämnet för studien.

Vi sökte fram aktuell forskning genom bibliotekets olika databaser, Proquest och Academic Search Elite. I Proquest fick vi välja ut fyra databaser att söka genom; sociological abstract, social service abstract, psycINFO, psycARTICLES, då dessa låg nära ämnesområdet för studien. Vi gjorde vissa begränsningar i våra sökningar genom att enbart söka efter artiklar från 2010 och framåt. Två av artiklarna skriva 2008 blev vi dock bekanta med genom vår handledare och dessa sökte sedan vi fram själva i databaserna. Libris kom också att användas för att söka i bibliotekets nationella tjänst, där vi kom i kontakt med Sveriges största Facebook studie. Vi har sökt fram artiklarna genom olika sökkombinationer utifrån begrepp som var centrala för vårt ämnesval. Vi sökte med orden social medi*, ident*, facebook, young people, social network use var för sig och i kombination med varandra för att finna relevant internationell forskning.

5.2 Val av metod

Valet av metod bestäms av det forskningsobjekt som ska belysas (Kvale & Brinkmann 2009:326). Då vi var intresserade av att studera och analysera ungdomars berättelser av identitetsskapande, presentationen av självet och användandet av FB och IG, valde vi en kvalitativ ansats där fokusgruppintervjuer blev metoden. Genom att använda en kvalitativ ansats kan vi komma åt informanternas tankar, berättelser och beskrivningar av sin vardag (ibid:28). Fördelen med att använda fokusgruppintervjuer är möjligheten att öppna upp för olika uppfattningar om ämnet (ibid:166) och vi tänker därmed att informanterna kan ta del av varandras berättelser och samtala om användandet. Vi valde att använda strukturerade fokusgruppintervjuer då vi inte har någon erfarenhet av att intervjua i syfte att skriva en

kandidatuppsats tidigare. Vi önskade få så matnyttig information som möjligt utifrån studiens syfte och frågeställningar.

I strukturerade intervjuer är frågorna specificerade och man använder sig av relativt många frågor (Wibeck 2010:73), vilket vi menar kan möjliggöra att alla ämnen, vilka berörs i intervjuguiden tas upp i diskussion. Samtidigt kan det underlätta interaktionen mellan informanterna, då vi styr utgången för diskussionen eftersom denna utgår ifrån de specificerade frågorna i intervjuguiden och strävar efter att alla ska vara lika aktiva i samtalet (ibid:57). En nackdel med metoden kan dock vara om informanterna på något sätt inte vågar yttra sig i en viss fråga, då de är flera som blir intervjuade samtidigt och inte deltar i en enskild intervju. Vi menar att det är möjligt att gruppens dynamik kan påverka varje enskild informants aktiva deltagande till det negativa och därmed kan hämma denne från att dela med sig av sin berättelse. Detta anser vi vara den största svagheten med metodvalet i uppsatsen.

5.3 Urval och planering av studien

Målgruppen i vår studie är gymnasieungdomar som är 18-19 år gamla. Kriteriet för att delta som informant i vår studie var att ungdomarna var aktiva i sociala medier och var mellan 18-19 år gamla. Vi gjorde därmed ett strategiskt urval för studien då vi valde ut deltagare utifrån vårt syfte (Wibeck 2010:66).

För att komma i kontakt med informanterna hade vi en kontaktperson på den gymnasieskola fokusgrupperna genomfördes, där vi först presenterade vår studie utifrån det skrivna informationsbrevet (se bilaga 1) och lämnade ut en intresselista för att se hur många som kunde tänka sig att vara med. Motiveringen till varför vi valde att lämna en lista är att vi anser att detta gör valet mer frivilligt då vi lämnat rummet och därmed inte påverkar valet av att delta eller inte. På intresselistan fick de frivilligt intresserade skriva namn, mobilnummer samt nämna vilka sociala medier som de var aktiva i. Intresselistan tog kontaktpersonen hand om och kontaktade sedan oss för att informera om antalet informanter som anmält sig. Inbjudan till fokusgruppsintervjuerna skickades ut via textmeddelande till informanternas mobilnummer, där angavs även tid och plats.

Vår ambition i studien var att ha fyra fokusgrupper med hälften killar och hälften tjejer för att få en jämlik bild kring målgruppen. Slutresultatet blev dock tre fokusgrupper med fyra killar och fem tjejer totalt. Vi fick tag i 12 frivilliga informanter från början och vi valde att dela in

de som anmält sig i tre grupper med fyra deltagare i varje. I en av grupperna blev det ett bortfall av två personer av någon anledning vid utsatt dag för intervju, så därför fick vi genomföra fokusgruppintervjun med de två som dök upp. Det blev även ett bortfall av en person vid sista fokusgruppen. Valet att inte genomföra en ytterligare fokusgruppintervju motiveras av att vi ansåg oss fått tillräckligt med bra material. Ur ett etiskt perspektiv menar vi också att det är viktigt att våra informanter deltar på frivillig basis och att vi som forskare inte på något sätt har motiverat dem felaktigt för att få jämna och lika grupper ur ett könsperspektiv.

Valet av att ha en könsblandad grupp och två homogena grupper motiveras genom att de informanter som delats in i respektive grupp känner varandra sedan innan och därmed skapas en bättre gruppdynamik som är väldigt viktig för resultatet av fokusgruppen då detta är en viktig faktor i vår studie. Med hjälp av denna dynamik skapas trygghet informanterna emellan vilket leder till att de kan diskutera öppet kring tankar och berättelser (Wibeck 2010:65). Bogdan & Taylor (1998:92) stödjer vår tanke kring att vi utförde grupperna i en redan känd miljö som skolan, som då kan bidra till en god atmosfär där informanterna vågar öppna upp sig.

5.4 Genomförandet av studien

Vi utformade vår intervjuguide utifrån Wibecks (2010:73–74) olika rekommendationer för upprättande av en strukturerad intervjuguide. Vi formulerade tänkbara frågor, vilka kom att baseras på de valda teorierna i uppsatsen. Detta menar vi hjälpte oss att fånga viktiga aspekter utifrån studiens syfte och frågeställningar.

När vi träffade våra informanter började vi med att sätta oss runt ett runt bord där alla tydligt kunde se varandra. Vi presenterade oss igen och hälsade alla välkomna med att bjuda på fika och prata med informanterna om allmänna ämnen för att öppna upp till god stämning, i likhet med vad Wibeck (2010:90) argumenterar för. Efter att vi delat ut informationsbrevet än en gång och beskrivit vad det innebar att vara informant i vår studie startade vi intervjun med att sätta upp namnskyltar som även var märkta med en siffra. Siffran fanns för att underlätta för antecknaren under intervjun och i ett senare skede för att lättare kunna avidentifiera våra informanter. Detta förklarade vi även för informanterna. Vid dokumentation av fokusgrupperna använde vi oss av diktafon som ljudinspelning. En av oss var moderator och höll i fokusgruppintervjuerna och den andra förde anteckningar under tiden för att

dokumentera vem som talade. Vi började intervjuerna med att ställa en öppen fråga till informanterna som en start för att kunna kartlägga vilka sociala medier de använder, vilka kom att bli FB och IG. Därmed ställdes frågorna i intervjuguiden i förhållande till att använda FB och IG istället för att ställa frågor utifrån sociala medier generellt sett i fortsättningen.

Sedan fortsatte vi med öppningsfrågor enligt den strukturerade intervjuformen (ibid:73) som alla informanter fick svara på för att få deltagarna än mer bekanta med varandra kring ämnet. Sedan gick vi över till introduktionsfrågor för att introducera ämnet och ge informanterna möjlighet att reflektera över egna erfarenheter som har med ämnet att göra. Därefter påbörjade vi övergångsfrågorna, vilka är tänkt att hjälpa informanterna att se ämnet i ett större perspektiv och leda dem till nyckelfrågorna som är de viktigaste frågorna för analysen. De avslutande frågorna i intervjuguiden gav informanterna möjlighet att poängtera något som de ville belysa som extra viktigt eller påpeka något som borde tonas ner av moderatorn i sin uppfattning. Därefter sammanfattade moderatorn intervjun och avslutningsvis ställdes en slutfråga där informanterna uppmanades att lägga till information om det var något inom området som de ansåg fattades och borde läggas till för att ge en komplett bild av ämnet utifrån vår studie (ibid:73). Se intervjuguide, bilaga 2.

Intervjuerna tog drygt 45 minuter och vi anser att detta är en rimlig tid för en fokusgruppintervju. Kortare tid menar vi hade visat på en icke så levande diskussion och att moderatorn hade misslyckats med sitt uppdrag tillsammans med antecknaren i att hålla en diskussion igång utifrån de strukturerade frågorna. Att hålla i en intervju längre än 60 minuter anser vi hade gett oss ett tappat fokus, om inte från informanterna så från oss själva då vi upptäckte under resans gång att fokusgruppsintervjuer tar på krafterna. Särskilt då det kräver tydlig fokusering och koncentration av både moderatorn och antecknaren, dels för att hålla igång diskussionen utifrån frågorna, men också för att anteckna gruppsamtalet. Samtidigt anser vi att valet att använda oss av strukturerade fokusgruppintervjuer passade oss bra, jämfört med exempelvis ostrukturerade då det krävs än mer av moderatorn enligt Wibeck som menar att denne bör ha is i magen och våga vänta ut informanterna (2010:84). Detta kan tänkas bidra till ännu mer fokus och koncentration av oss, där vi menar att vår datainsamling kunde ha påverkats negativt. Vi anser att det var viktigt att få så användbar information som möjlighet utifrån studiens syfte och frågeställningar, därav valet strukturerade intervjuer då vi också är oerfarna på fältet.

Det positiva med datainsamlingsmetoden upplevde vi var att informanterna hade hjälp av varandra under fokusgrupperna och tillsammans gjorde de intervjuerna till en levande diskussion utifrån ämnet och intervjuguiden. Många av frågorna låg nära varandra fråge- och ämnesmässigt vilket vi menar skapade bra samtal med flyt. Det hade också kunnat stjälpas gruppen ifall det inte hade funnits någon gruppdynamik. Men genom att dela in informanterna i grupper efter tidigare kännedom upplevde vi en god sådan och därmed anser vi att datainsamlingsmetoden var ett bra val utifrån vårt syfte med studien. Dock kan något negativt kring datainsamlingsmetoden vara att informanterna också känner varandra sedan tidigare, vilket vi tänker oss kan ha bidragit till ett upprätthållande av informanternas roll som varje person har sedan tidigare i relation till de övriga deltagarna i fokusgruppen. En fråga vi ställer oss är om vi hade fått samma svar av informanterna om vi istället utfört enskilda intervjuer, där förutsättningarna är annorlunda för att prata utifrån sig själv och sin berättelse. Att informanterna känner varandra sedan tidigare menar vi kan ses som både en för- och nackdel i detta sammanhang.

5.5 Transkribering

Vid transkribering av intervjuerna valde vi att dela upp den för att sedan byta utskrift med varandra så båda fick ta del av allt skrivet material. Vi ändrade det talade språket till skriftspråk i likhet med vad Wibeck (ibid:93–96) tar upp gällande olika nivåer i att transkribera. Den sista nivån, nummer tre kom att bli vårt alternativ, vilket innebär att återge det huvudsakliga innehållet i fokusgrupperna som en hjälp för det senare analysarbetet. Därmed kom de transkriberade utskrifterna att bestå av fullständiga meningar med inledning av stor bokstav, kommatecken och punkter. Vi återlyssnade på inspelningarna tillsammans för att kunna arbeta med materialet mer djupgående och för att kontrollera att transkriberingen blivit korrekt gjord utifrån ljudinspelningen.

5.6 Analysmetod

Datamaterialet analyserades med hjälp av meningsanalys med fokus på meningen, där vi har tolkat innehållet och meningen i texten utifrån en hermeneutisk ansats (Kvale & Brinkmann 2009:217). Utifrån det transkriberade materialet har vi fått utläsa kategorier i texten som vi sedan bildat koder av, vilket ses som ett sätt att sortera ut datamaterialet. Vad som kodas avgörs av undersökningens syfte (Hjelm & Lindgren 2010:105). Vi växlade mellan att *in-vivo*-koda och namnge koderna på andra sätt, då vi ville hålla oss så nära materialet som möjligt men också hålla oss öppna för andra tänkbare koder för att inte glömma bort viktiga idéer (ibid:101). Vi valde också att koda på bredden för att få en översiktlig bild av materialet,

och förfinade koderna allteftersom under analysen (ibid:108). Detta i likhet med den hermeneutiska spiral som vagt tolkar texten som helhet i början för att sedan tolka de enskilda delarna i texten, som innebär att man går fram och tillbaka i sitt material, som en spiral, vilket ger möjlighet för en djupare förståelse av meningen (Kvale & Brinkmann 2009:226).

Ett annat steg i analysen var att utifrån synliga mönster bland koderna utveckla olika teman på en högre abstraktionsnivå (Hjelm & Lindgren 2010:120), vilka kom att bli fyra huvudteman som vi anser täcker in det huvudsakliga vi tolkat fram ur vårt datamaterial i relation till vårt syfte. Dessa är: *valet att visa sig genom bilder, att gestalta sig själv, skapandet av sig själv och varandra samt motiven för användandet av forumen.*

Dessa analyserade vi sedan utifrån studiens valda teorier, därmed skedde en analytisk induktion (Watt Boolsen 2007:26) eftersom vi utgick ifrån data men samtidigt letade efter bestämda förhållanden. Denna analys skedde i flera omgångar då vi på enskilt håll läst materialet, men sedan tillsammans utökade de mönster vi funnit intressanta. Utifrån den hermeneutiska spiralen menar vi att detta har skapat oss en möjlighet att bilda en uppfattning om helheten. Vi valde att inte analysera informanternas kroppsspråk under fokusgruppintervjuerna, då vi inte ansåg att det var relevant för vårt syfte och frågeställningar. Vi menar att vårt mål med analysen var att få fram meningen i det som sades under intervjuerna och inte rikta fokus mot ansikts- och kroppsuttryck som Kvale (1997:153) menar kan ge nyanser eller strida mot det sagda.

5.7 Validitet

Vad gäller validiteten i studien, alltså kriteriet för sanning och giltighet inom vetenskapen (Watt Boolsen 2007:188; Wibeck 2010:144–146), tänker vi att validiteten förhoppningsvis kan öka under fokusgruppen då vi som forskare tydliggör de ställda frågorna direkt än jämfört med exempelvis enkäter. Dock finns en svaghet, då forskaren möjligen påverkar utgången exempelvis genom att styra omedvetet eller ställa ledande frågor fast det inte är tanken.

Vi strävade efter att vara så öppna som möjligt, och eftersom vi valde strukturerade fokusgruppintervjuer menar vi att de styrande och ledande frågorna skulle kunna tänkas bli färre då vi följde en strukturerad intervjuguide. Dock uppstod en situation kring vissa frågor som visade sig vara svåra att förstå för informanterna. Då formulerade moderatorn om dessa under intervjun för att sätta in dem i ett sammanhang och göra dem mer konkreta. Det kan ses

som ett sätt att stärka upp validiteten, då vi önskade få fram berättelser och inte ville skapa några missförstånd som kunde ha gett oss felaktigt datamaterial. Något annat som är positivt för validiteten är att vi utförde intervjuerna i en redan känd miljö för informanterna som också Wibeck skriver om (ibid:145).

I sin helhet kan validiteten i uppsatsen visas genom att vi har strävat efter att redovisa varje steg vi gjort, för att närma oss ett transparent förhållningssätt i förhoppning att öka sanningen och giltigheten i vårt resultat. I inledningen presenterade vi vår förförståelse kring ämnet men också senare i slutdiskussionen som då återkommer för att påvisa vår strävan efter att vara så objektiva som möjligt. Genom detta eftersträvade vi att kunna redovisa vårt resultat som rimligt. Samtidigt kan vår analysmetod genom de fyra teman som framträtt under analysarbetet tydliggöra en koppling mellan syfte, frågeställningar och resultat. Detta i förhoppning att kunna presentera att vi studerat det vi från början avsåg att göra (Kvale & Brinkmann 2009:264).

5.8 Reliabilitet

Då vi ville bidra till en ökad reliabilitet av studien valde vi att en av oss var moderator under alla fokusgrupper och den andra fick rollen som antecknare av samtalen i likhet med vad (Wibeck 2010:143) rekommenderar. Vi var noga med att hålla oss till intervjuguiden för att inte tappa fokus från studiens syfte, och menar att tillförlitligheten i det presenterade resultatet möjligen kan reproduceras vid ett annat tillfälle. Detta då svaren från informanterna gavs till samma intervjuare/moderator (Kvale & Brinkmann 2009:263). Samtidigt får vi inte glömma att det är svårare att uppnå reliabilitet i kvalitativa studier än kvantitativa, då kontexten är föränderlig och det handlar om ett möte mellan människor i interaktion, där inte det ena mötet är det andra likt. Dock ser vi en vinst i att ha strukturerade intervjuer utifrån reliabiliteten i studien (ibid:263), då det är lättare att informanterna ger liknande svar eftersom frågorna är preciserade och står i relation till syftet.

Reliabiliteten i uppsatsen hoppas vi är synlig, framförallt då vi visar en medvetenhet kring de berättelser och information informanterna delade med oss, där vi reflekterat över om fokusgrupperna påverkat utgången för vad de valde att säga trots att vi hade samma moderator. Med respekt för varje informant utgår vi dock ifrån att det vi har valt att presentera i resultatavsnittet kan ses som tillförlitligt då det som sades under fokusgrupperna var deras riktiga berättelser där och då. En reflektion från oss är att deras berättelser kan komma att

ändras i andra sammanhang. Trots detta hoppas vi att det resultat vi presenterar ändå visar en tillförlitlighet utifrån både uppsatsens genomförande process samt hur vi valt att arbeta med och analysera vårt datamaterial.

Dessa två begrepp, validitet och reliabilitet menar vi har tagits i beaktande under studiens gång. Vid kategorisering och kodning av datamaterialet valde vi att göra det var för sig för att sedan sammanställa och koda tillsammans. Sättet att genomföra kategoriseringen och kodningen anser vi stärker upp både validiteten och reliabilitet i vår studie. Att dela upp analysarbetet i början kan möjliggöra att fler koder och kategorier upptäcks då vi är två som behandlar datamaterialet.

5.9 Generaliserbarhet

Tanken med en fokusgruppstudie är inte att tala om generella slutsatser om hela grupper eller populationer som den kvantitativa ansatsen strävar efter (Bryman 1997:47), utan snarare låta metoden användas som ett sätt för att få en djupare förståelse av människors tolkning av ett ämne (Wibeck 2010:147). Utifrån dessa argument menar vi att vårt resultat kan vara relevant för någon annan åldersgrupp, då erfarenhet och villkor kan vara liknande där kunskapen kan överföras till andra sammanhang (Kvale & Brinkmann 2009:281). Detta skulle kunna vara att andra individer med liknande förutsättningar kring användandet känner igen sig i informanternas berättelser och därav vårt resultat. Samtidigt utgår studien ifrån de nio informanter vi intervjuat, då det är deras specifika berättelser vi fått ta del av. Vi vill tillägga att det finns fler berättelser av att använda FB och IG än de vi fått fram i vårt resultat.

5.10 Forskarens roll

Forskaren är studiens verktyg (Bogdan & Taylor 1998:88) och enligt Kvale & Brinkmann (2009:90–91) är det viktigt att känna in samtalet och vara påläst inom det område som ska studeras för att ställa följdfrågor som utvecklar informanternas resonemang. Vi var noga med att tala om för informanterna att vi inte var ute efter riktiga eller felaktiga åsikter, för att möjliggöra ett öppet samtalsklimat under fokusgruppintervjuerna. Därmed vill vi visa på att det krävs mycket av oss i forskarrollen. Forskaren ska ha en moralisk integritet, etisk kunskap och kännedom om att frågor som ställs kan vara värdefrågor där vi som forskare får väga etik mot det vetenskapliga intresset (ibid:90–91). Utifrån detta valde vi att inte ställa frågor som kan uppfattas som känsliga av informanterna, då vi är medvetna om att vårt metodval ändå styr vilka sorts frågor som kan ställas i grupp, utan att blotta eller komma för nära

informerarnas integritet. Samtidigt har moderatorn en viktig roll då denne håller i fokusgrupperna, vilket innebär att moderatorn bör vara opartisk och inte upplevas som expert just för att undvika att påverka informanterna (Wibeck 2010:84). Detta strävade vi efter, särskilt då vi preciserade för informanterna att det var deras egna berättelser vi var intresserade av. Dock kan ett sammanhang som detta bidra till att informanterna känner att det finns en förväntan om vilka svar som ska ges till moderatorn utifrån de frågor som ställs. Att hantera fokusgruppintervjuerna var en utmaning utifrån att hålla i diskussionerna utan att styra för mycket, samtidigt som vi skulle hålla oss objektiva som forskare.

5.11 Forskningsetik

Vår uppsats som ska resultera i en kandidatexamen definieras enligt Kalman och Lövgren (2012:12) inte som forskning som behöver prövas enligt etikprövningslagen (Lag 2003:460). Detta gör att vi som författare i vår uppsats på kandidatnivå har ett stort eget ansvar tillsammans med vår handledare när det gäller de etiska överväganden som kan komma att uppstå (Kalman & Lövgren 2012:12).

Enligt Svedmark (2012:104) gäller informerat samtycke i studier med interaktion mellan människor, där forskaren måste tala om i ett informationsbrev vad som gäller för studien, exempelvis att anonymitet inte kan utlovas utan att konfidentialitet (ibid:108) istället gäller. Vi redogjorde för informanterna att det som sägs under intervjutillfället stannar i gruppen, dock kunde inte vi som genomförare av studien lova att inte någon informant skulle delge information vidare. I och med den tidigare kännedomen informanterna emellan menar vi att det även finns en risk att de i det färdigställda resultatet skulle kunna känna igen varandras uttalanden. Det är viktigt att informanterna blir välinformerade om vad de förväntas delta i och avgör själva samtycke (Kalman & Lövgren 2012:11). Kravet på konfidentialiteten innebär att värna och skydda individens integritet samt att man som forskare är noga med hur man behandlar och förvarar sina data (ibid:14).

I informationsbrevet framkom det för informanterna hur vi kommer handskas med de utskrivna intervjuerna samt att materialet kommer förstöras efter att studien är färdigställd. Inom forskning måste forskaren alltid väga den nytta studien kan innebära för samhället gentemot de risker som forskningen kan medföra (ibid:11). Det vi tänkte oss skulle kunna vara en risk i vår studie var eventuellt känsliga ämnen under fokusgruppen, då vi tänker att sociala medier handlar till stor del om ungdomars presentation av sig själva. Enligt Kalman

och Lövgren (ibid:18) har sociala medier blivit en viktig arena för människors uttryck av känslor och erfarenheter. Därmed funderade vi över hur informanterna skulle komma att våga delge varandra sina synpunkter och tankar. Detta kan kopplas till sociala och psykologiska risker, i det här fallet kan informanterna i gruppen skapa en situation där självförståelse och förståelse av andra personer och av sammanhang öppnas upp eller bryts mot andra (Nyström 2012:74). I efterhand kan vi se att detta inte kom att uppstå under fokusgrupperna då alla informanter var lika aktiva under intervjutillfället.

Antalet som anmält sig frivilligt blev något lägre än vi hoppats på, men vi valde att använda oss av dessa informanter och istället minska ner på antal fokusgrupper från fyra till tre. Detta på grund av att vi var väldigt måna om att inte pressa någon att delta, utan att deltagandet i vår studie skulle vara på frivillig basis utan påtryckningar från oss i enlighet med vad Kalman och Lövgren (2012:14) poängterar. Informationsbrevet till våra tänkta informanter skulle ge dem god kunskap om vad ett deltagande som informant i vår studie skulle innebära. Vi ville även poängtera för dem, att de en vecka efter intervjutillfället kunde välja att dra sig ur som informant i studien utan förklaring.

Den etiska reflektionen anser vi i likhet med Lövgren et al. (2012:66) omfattar både studiens planering, genomförande resultat och analys. De enskilda utlåtandena från informanterna har noga övervägts i för- och nackdel innan vi valt att använda dem i resultatet för att stärka vårt datamaterial och presentera en konkret koppling till de teoretiska perspektiven samt aktuell forskning. Då intervjuerna genomfördes i en känd miljö menar vi att vi ökade chansen för informanterna att känna sig mer bekväma med situationen och därmed skapades en mer avslappnad situation och ett begränsat maktperspektiv mellan informanterna och oss. Intervjufrågorna i intervjuguiden är medvetet kontextuellt formulerade med etiska övervägande och kritiskt reflekterade för att passa vår målgrupp av informanter med ett konkret språk utifrån vårt syfte och frågeställningar. Detta för att inte skapa en onödig förvirring kring vad det är vi vill ha reda på av informanterna där det annars finns en risk att använda abstrakta eller för akademiska begrepp som informanterna inte känner sig bekanta med (ibid:66).

6. Resultat

Resultatet kommer att redovisas utifrån de fyra huvudteman vi har arbetat fram under kategoriseringen och kodningen av vårt datamaterial, vilka är: *valet att visa sig genom bilder, att gestalta sig själv, skapandet av sig själv och varandra* samt *motiven för användandet av forumen*. Våra teman står i relation till studiens syfte och frågeställningarna i uppsatsen då dessa kommer hjälpa oss att redogöra för vårt resultat utifrån ungdomarnas presentation, identitetsskapande och användandet av FB och IG.

Temat *valet att visa sig genom bilder* handlar om ungdomarnas presentation genom bilder på FB och IG och deras reflektioner kring detta. *Att gestalta sig själv* redovisar hur ungdomarna kan välja att visa upp en annan bild av sig själv i forumen och hur gestaltningen kan påverka ungdomarnas sociala status. Vidare tar temat upp hur de genom likes kan förstärka den valda presentationen de gör av sig själva. *Skapandet av sig själv och varandra* behandlar vidare ungdomarnas betydelse för varandra i forumen och hur detta sampel formar ungdomarnas identitet, genom det frekventa användandet som skapar ungdomarnas ansikte utåt. Det fjärde och sista temat, *motiven för användandet av forumen* beskriver varför ungdomarna väljer att använda sig av FB och IG och hur användandet går till och skiljer sig åt i forumen.

De citat som redovisas i resultatet avslutar varje stycke, då de har en relevant koppling och är kontextuellt beskrivna i förhållande till styckena. Dessa presenterar vi för att stärka vårt resultat och göra det mer levande.

6.1 Valet att visa sig genom bilder

Majoriteten av informanterna beskriver att de använder sig främst av bilder på både FB och IG. FB i form av profilbild och omslagsbild, som en informant beskriver som en möjlighet att visa vem de är för andra genom att exempelvis ha en bild på fotbollslag eller ett talande citat. På IG blir det bilder på händelser, mat, roliga saker och ibland även bilder på dem själva. Informanterna pratar om att de vill att bilderna ska se bra ut, en önskan är exempelvis att uppfattas som söt eller att bilderna på IG ska spegla ens liv och vem man är. Samtidigt diskuterar de att bilderna inte behöver vara perfekta hela tiden, det är okej att visa sig som ironisk, rolig eller oseriös. De flesta talar om erfarenheten av att ha blivit taggad i bilder på FB, vilket flera av informanterna inte alltid uppskattar, då bilderna exempelvis inte stämmer överens med den bild de själva önskar visa. De har då tagit bort taggen men samtidigt menar de att bilderna ändå har funnits där, vilket informanterna poängterar som något negativt.

... ja, alltså man lägger ju ut dom bilderna man tycker är fina också. Man vill ju liksom se fin ut.- Eva

... jag skriver aldrig på FB, men IG är väl mer, jag vet inte, fast det är ändå lite det här att man vill ändå att, om man kollar igenom sina bilder vill man att det ska se bra ut. För det känns ju lite som att det här ska ju spegla ens liv lite grann. Då vill man ändå att det ska speglas åt rätt håll, så tänker jag ibland. – Pia

Att redigera bilder är något som återkommer i diskussionerna, där informanterna menar att de kan skapa den uppfattning som de själva önskar. De menar att de kan göra om bilder eller exempelvis beskära profilbilden på FB så att bilden inte alltid stämmer överens med verkligheten.

... alltså, du kan ju göra om bilder så mycket nuförtiden, typ verkligen ändra och redigera så du kan ju nästan få en bild av någon och sen är det inte alls så i verkligheten. Man kan verkligen skapa lite som man vill ha det. – Mia

Många av informanterna beskriver deras vilja att kunna förmedla sig och sin person på flera olika sätt. De flesta menar att de vill visa upp en rolig och intressant sida av sig själv genom sina bilder. Andra diskuterar också betydelsen av att visa upp saker de är stolta över utifrån intresse. Samtidigt var den oseriösa bilden av sig själv genomgående, där flera av våra informanter menar att de inte bryr sig allt för mycket om andras uppfattningar som de inte känner. Därmed vågar de ta ut svängarna i sina presentationer, i en förhoppning om att även uppfattas som en trevlig och humoristisk person. Några informanter nämner också att de vet om att arbetsgivare kollar upp personer på FB, vilket samtidigt gör dem mer eftertänksamma i sina presentationer för att inte uppfattas på ett visst sätt.

... jag åker longboard såhär och så jag brukar väl ha såna bilder, lite seriösa såna. Vill väl ses som han som åker longboard kanske, nåt sånt. – Max

... jag har hört det att många arbetsgivare kollar på FB, och då är det väl inte bra att presentera sig som en idiot men. – Mio

... på FB är det väl bara profilbilder som andra folk har tagit på mig, oftast. Men på IG är det väl, ja det är inte så mycket seriösa bilder på IG. Det är mest på skoj. – Mio

Då våra informanter beskriver att de kan välja att ha sin sida antingen privat eller öppen för alla, menar några av dem att FB inte är så privat längre men att IG upplevs mer av att vara av

det slaget, då forumet är nyare och ännu inte lika utbrett som FB. Därmed menar informanterna att de själva väljer en öppen eller privat sida. En farhåga som informanterna också diskuterar gäller hur en öppen FB-sida kan ge vem som helst information om var de exempelvis bor, vilket en informant uttrycker som oroande. På FB är det enkelt att dela bilder med varandra och därmed sprids bilderna väldigt fort, vilket innebär att informanterna som använder FB får dela taggade bilder med andra som de inte alltid känner. Informanterna får även ta del av andra användares bilder som blivit gillade av vänner i informanternas kontaktnät.

... då är det bättre att ha den stängd än att sprida allt om sig själv... ja, de kan kolla igenom väldigt mycket. På det sättet är man väldigt rädd över vad man ska skriva.- Eva

6.2 Att gestalta sig själv

Alla våra informanter berättar att de uppfattar att det är enkelt att gömma sig bakom datorskärmen och där skapa en annan bild av sig själv än den person de är i verkligheten. Personer kan skriva statusuppdateringar som de inte alltid skulle kunna stå för i verkligheten säger informanterna. Återkommande är att de berättar att det på IG finns möjligheter att redigera bilder med hjälp av de effekter och filter som finns. Detta kan ses i likhet med tidigare beskrivning om FB och dess profilbild.

... man kan gömma sig bakom datorn. – Tim

... man gör sig typ starkare bakom skärmen, men jag tycker inte så. Men det känns som att det är så – Moa

Genom dessa forum går det att framhäva en annan sida av sig själv och därmed bestämma hur mycket de vill visa vem de egentligen är i verkligheten berättar informanterna. Informanterna anser att FB och IG har blivit en yttlig arena för att visa upp sin person för andra användare.

... man kan uttrycka sig på ett annat sätt där, jag menar vissa personer går in och skriver saker de aldrig skulle säga på riktigt. Det tycker jag kan vara en nackdel. – Tom

En informant beskriver att FB blivit så pass stort att den sociala statusen avgörs av ens FB-profil. Att lägga ut för enformiga statusar, liknande eller upprepande bilder av samma sak, händelser eller att bara lägga upp bilder på sig själv anser informanterna vara uttråkande och att detta kan leda till en stämpling av personen, både i forumen men också utanför. De nämner

särskilt lättklädda bilder som läggs upp av andra användare som en bidragande faktor, men också bilder tagna från gymmet där andra användare visar upp sin kropp.

... FB blir så stort nu, så då får man liksom sin status också efter sin FB-sida. Till exempel om en tjej lägger ut väldigt, ja vad ska man säga, vågade bilder så kanske hon får högre status bland killar och sådär. – Tim

Vissa av våra informanter anser att det tidigare var viktigt att sympatigilla andras bilder och statusar om en person hade gillat ens eget inlägg eller bild. Idag ser det enligt informanterna annorlunda ut, men de poängterar ändå att det fortfarande finns en förväntan och vana i att gilla alla vänners bilder, oavsett om de egentligen gillar själva bilden eller inte. Gillar gör informanterna för att bekräfta sin vän men det finns även en underförstådd och outtalad förväntan kring ett utbyte av likes mellan användarna. Genom detta utbyte kan informanterna förstärka den bild de önskar visa av sig själva till andra användare.

... i alla fall på IG att man gillar om någon kompis gillar så gillar man det automatisk, det blir lite så. Även om man kanske inte riktigt är så förtjust i själva bilden så gör man det – Pia

6.3 Skapandet av sig själv och varandra

Flera av våra informanter diskuterar likes, att gilla andras bilder och att få likes tillbaka. De menar att likes ger bekräftelse, vilket informanterna tänker kan öka behovet att vilja få mer och mer likes. Vidare säger de att det påverkar självförtroendet och självkänslan och menar att alla människor gillar att bli omtyckta. En informant talar även om att få mindre likes än förväntat ger en förundran, där informanterna kanske börjar tvivla på sig själva, bland annat sitt utseende.

... ja det får man väl, eller ja man tänker åh nu fick jag bara 10 likes på min profilbild, då är det såhär bara att man kunde fått mer. Var jag inte söt på dom här bilderna, eller ska jag ta bort bilden typ? – Eva

Att ha många vänner eller följare är inte lika viktigt nu som det var förr anser de flesta av våra informanter. Förr var det viktigt att ha många vänner, även om de inte kände dem i verkligheten, men idag är det annorlunda menar de. Dock uttalar sig några informanter om antal följare/vänner som de menar kan påverka uppfattningen om att vara populär eller inte bland ens vänner. Informanterna reflekterar över att det har med mognaden att göra, att de blivit äldre och därmed tänker annorlunda än vad de gjorde när de skapade sitt FB-konto.

... det är väl kanske viktigt för de som är yngre, men när man mognat lite är det väl inte så himla viktigt. – Tim

I diskussionen gällande bekräftelse i samspel med andra på FB och IG tar en informant upp sökandet efter bekräftelse i både sociala medier men också i verkligheten. Informanten menar att ett bekräftelsebehov också kan uppstå i verkligheten och att det påverkar individen, då användarna får likes och uppmärksamhet på FB och IG. Samtidigt svarar flera informanter att likes möjliggör att användare kan lägga ut fler bilder som ett sätt att visa upp sig och få bekräftelse. Vidare menar informanterna att de vill få positiv respons i form av kommentarer när de lägger upp bilder.

... allting det här med likes och alltihop det blir ju som bekräftelse, så ju mer bekräftelse man söker desto mer påverkar det mig. Om jag verkligen vill ha bekräftelse på FB, så vill jag ju automatiskt ha det i riktiga livet. – Tim

Informanterna berättar om nätverk som finns på IG där det handlar om att de genom olika sökord automatiskt får massor av likes av folk de inte känner samt att nätverket möjliggör spridning av ens bilder. På IG nämner de hashtags som en symbol som verkställer dessa sökord, men också tags för likes som finns på FB och IG som gör att medlemmarna på några få sekunder får många likes på sina bilder och inlägg från främmande personer. Förhoppningen från dessa nätverk är att de ska gå in och följa deras sidor i utbyte. Informanterna ger exempel på detta i diskussionerna och på vilket sätt de kan bygga upp sin person i de sociala medierna. En informant beskriver det så här:

... tags för likes, det är ju massor av såna här som folk lägger upp som man bara vill ha likes för. Och såna här olika hashtags. Ja det finns ju jättemycket såna, speciella. Det är för att kunna sprida sina bilder. Sökord, om man till exempel skriver swag på IG, så får man automatiskt likes. Jag gjorde det en gång på skoj och skrev "You can't touch my swag" så hade jag på mig något så där roligt. Och så fick jag liksom 20 likes på tio sekunder. Det går hur fort som helst. – Tim

Att vara aktiva användare på FB och IG innebär att visa sitt ansikte utåt menar våra informanter, vilket också beskrivs då de säger att de inte får göra bort sig på exempelvis FB. Diskussionerna landade också i att flera av informanterna menar att sättet att presentera sig på speglar uppfattningen om andra aktiva användare på FB och IG, men även uppfattningen om

sig själv. Därmed var en gemensam tanke att informanterna formas av att använda dessa två sociala medier.

... för identiteten är väl lite hur man uppfattar sig själv och andra uppfattar en antar jag. Så uppfattar dom en på ett visst sätt via sociala medier. – Mio

Något annat återkommande var informanternas tankar om identitet och vad det betyder för dem. Flera av våra informanter beskriver det som något ytligt i samband med sociala medier, men att identitet också kan vara något annat beroende på vilket sammanhang det handlar om. En informant menar att identiteten även finns inuti personen. Flera informanter påpekar också att identiteten är en ständigt pågående process. En informant beskriver det så här:

... något man bygger på hela tiden känner jag. – Tom

Det råder delade meningar om hur tillvida informanterna anser att de visar sin hela eller delar av sin identitet på FB och IG. Vissa av våra informanter menar att de är sig själva och visar sitt "sanna jag" i forumen och motiverar valet genom att beskriva att det inte finns någon mening med att visa någon annan eller justerad bild av sig själv, då de flesta de känner i verkliga livet har framförallt FB. Därigenom skulle det kännas konstigt att visa upp en annan person än sin egen. Andra informanter menar att den identitet de visar på FB och IG endast är en justerad bild av sig själv visad i vad informanterna återtigen beskriver som någonting ytligt.

... nä det är väl lite svårt att ha flera, speciellt på FB typ. Det är så många som känner en där så det är liksom svårt att vara någon annan där. – Eva

... man kan skriva såna statusar och alla möjliga kommentarer och det blir så ytligt tycker jag. – Tim

Flera av informanterna beskriver att de behöver vara aktiva för att synas för andra användare på FB och IG. De utvecklar sina resonemang vidare och menar att om de inte är direkt aktiva så är de osynliga för de andra. Informanterna menar att ju mer de visar upp sig på FB och IG desto mer bidrar det till formandet av dem som personer.

... jag kommenterar aldrig typ, jag gillar bilder ibland så men. Jag är nog lite mer sådär osynlig, tror jag. – Max

... ja, vi gjorde videos och la ut på FB och så. Och då var vi jättepoppis och när vi slutade var det här typ borta. Nu är det inga som vet vilka vi är. – Moa

6.4 Motiven för användandet av forumen

Alla våra informanter uttrycker att FB och IG har blivit en beroendeframkallande vana som de ständigt måste vara uppdaterade i. Ett fåtal av informanterna beskriver känslan av att alltid vara aktiv och uppkopplad på FB och IG som det sämsta i att vara medlem i forumen. Vid tillfällen som semester och liknande menar de att det är en befrielse att inte behöva uppdatera sig genom inlägg och bilder eller ta del av andras.

... det är typ det första jag gör, går in och kollar. Jag vet inte varför men det blir en vana att klicka in IG. – Mia

... jag älskar att kunna vara utan mobil ibland, det är en sån befrielse. – Tim

Användandet har blivit som en daglig rutin där informanterna alltid är uppkopplade, antingen via en smartphone eller via en dator. Informanterna uppskattar att de lägger en till två timmar, effektiv tid på IG och FB dagligen oavsett kön. Flera informanter berättar att de uppdaterar sig i samband med att de studerar och att användandet av FB och IG i vissa fall påverkar studierna negativt, då mycket tid går åt till dessa. Några informanter resonerar även kring att känslan av att inte vilja missa något som läggs ut på FB och IG kan gå ut över skolan då de inte går och lägger sig i tid alla gånger och lätt skjuter upp studerandet för att hänga med i vad som händer på FB och IG. Anledningen till varför de valt att delta i forumen är alla våra informanter överens om. Det handlar om nyfikenhet, att det är roligt, underhållande samt att de skaffat kontona för att de följt strömmen. Då ”alla andra” har det beskriver informanterna att det är svårt att stå utanför denna kommunikativa arena.

... nä, det är väl mer sysselsättning lite grann. Man är ju liksom till slut beroende av det. – Ida

... jag vet inte om jag skulle gå ur helt själv, om alla andra höll på med det. Det tror jag inte. – Mia

FB beskrivs av våra informanter som en samlingsplats för information, underhållning och som en plats för det senaste skvallret. Det är här de hänger med och får information om vad som händer. Både praktisk information och events delas på FB- sidorna som våra informanter uppskattar och värderar som viktigt. Att ha sitt kontaktnät samlat på FB är gemensamt för alla

våra informanter och en stor anledning till varför de fortsätter att använda FB. Våra informanter berättar även om möjligheten att kunna ha kontakt med personer från andra länder de känner eller från orter som är långt bort geografiskt sett. En av våra informanter uttrycker att samhället antagligen vore mer socialt om FB inte fanns, men att det nu är en del av livet och att det förutsätts att alla har aktiva konton.

... jag är också sådär att jag, följt strömmen och skaffat FB då och det viktigaste är ju kontaktnätet för att ta kontakt med vänner och så, men även för att ha koll på olika event och sånt under veckan. Det brukar stå där. – Tim

... jag som är aktiv inom ett ungdomsförbund och så, har grupper där som vi skriver om vad som händer och såna saker. – Tom

... jag gör det mer typ för att lära känna släkten, som man inte träffar så ofta. – Moa

En informant berättar att hans IG- konto används till att följa andra intressanta personer som egentligen är främlingar i form av kändisar eller personer som har specificerat sig på att visa sin dagliga träning eller liknande. Uppdateringar i form av text är mer förekommande på deras FB-konton och att aktiveringen av IG-kontot först handlade om att de ville kolla vad det var för något. På FB beskriver majoriteten av våra informanter att långa statusuppdateringar av andra användare lätt blir uttråkande. Likaså har FB blivit en plats för mycket trender där de ibland uppmanas att tagga vänner av viss karaktär som syns på användarnas vägg. De menar exempelvis att en vän kan vara den roligaste på FB eller liknande och då blir personen taggad av dem. Att dela sidor är också populärt uppger de. Trender och normer förändras ständigt på FB och det gör att sidan har förändrats i deras uppfattning till att bli mindre underhållande och mer en plats för spel, information samt kommunikation via dess chattfunktion.

... nä men alltså det byts ju lite hela tiden, men nu är det ju väldigt inne med att tagga eller liksom göra nån sån grej och då så. Jag vet inte, man vill ju vara med och inte vara utanför. – Max

IG anses av våra informanter som roligare för stunden då detta forum är nyare än FB. Informanterna poängterar vid ett flertal tillfällen att de anser att det är mer underhållande att följa sina vänner genom bilder än text som IG erbjuder i större utsträckning. Genom bilder beskriver de sin dag och gemensamt för alla våra informanter är att de lägger ut nya bilder vid speciella tillfällen eller händelser. IG beskrivs av flera av våra informanter som en sysselsättning och ett tidsfördriv när de har tråkigt. Det är också vid tillfällen som sådana som

informanterna väljer att lägga ut andra bilder än händelser. Istället läggs då humoristiska bilder med en ironisk eller oseriös klang ut med motivering att det är roligt och att informanten använder sitt IG-konto mer som något som är på skoj.

... jag är typ lite humoristisk, lägger ut lite fula bilder på mig själv och massa konstiga bilder på kompisar och såna där saker. Lite oseriöst tar jag det. – Tim

7. Analys

Analysen kommer att presenteras tematiskt utifrån uppsatsens tre frågeställningar vilka är:

- På vilket sätt beskriver ungdomarna att de presenterar sig på Facebook och Instagram?
- Vilken betydelse menar ungdomarna att presentationen har för deras identitetsskapande?
- Hur beskriver ungdomarna betydelsen av att vara aktiv på Facebook och Instagram?

Utifrån de teman vi presenterat i resultatet kommer analysen att vara indelad i tre rubriker som alla står i relation till föregående teman samt uppsatsens frågeställningar. Första rubriken, *presentationen av sig själv på FB och IG* utgår ifrån de två första teman som presenteras i resultatet. Vår andra rubrik är *presentationens betydelse för identitetsskapandet* som behandlar temat skapandet av sig själv och varandra. Den sista rubriken heter *betydelsen av att vara aktiv* som relaterar till det sista temat i vårt resultat som benämns, motiven för användandet av forumen.

7.1 Presentationen av sig själv på FB och IG

I resultatdelen redogjorde vi för sättet ungdomarna väljer att presentera sig på genom bilder framför text i form av statusuppdateringar och inlägg på FB och IG. Gemensamt för de bilder informanterna väljer att lägga ut är att de framförallt porträtterar speciella tillfällen eller händelser. Boyd (2008) lyfter också fram vikten i valet av bilder i ungdomarnas presentationer i sin studie, vilket vi kan se en koppling till i vårt resultat då det gemensamma för informanterna handlar om att lägga ut bilder just vid de speciella händelserna. Genom att lägga ut bilder menar våra informanter att de har möjligheten att visa en annan del, den justerade bilden av sig själva i presentationen. På IG handlar det om att de enkelt kan redigera bilder med hjälp av funktioner som effekter och filter som finns att tillgå.

Vi anser att den justerade och redigerade bilden av dem själva kan kopplas till Goffmans (2011/1959) dramaturgiska perspektiv. Vi ser det som ett framträdande där aktören vill påverka någon av de andra deltagarna i skådespeleriet vilka Goffman benämner som publik,

vilket vi menar är informanternas följare på IG. Genom att använda sig av dessa effekter och filter menar vi att informanterna själva kan påverka deras följares intryck av dem vid detta specifika tillfälle. De intryck informanterna vill ge skiljer sig åt en del, men generellt handlar det om att informanter önskar förmedla sig som intressanta och roliga personer. Vissa av informanterna väljer att visa den bild av sig själva som utgår från deras personliga intressen. Denti et al. (2012) skriver liknande om detta, då användarna på FB väljer att visa en positiv sida av sig själva, vilket vi också kan se en likhet med i vårt resultat.

Vi anser att det justerade intrycket av våra informanter finns för en längre tid än bara det specifika tillfället. Efter att ha lagt ut ett antal bilder skapar informanterna mer eller mindre album där många bilder finns samlade. Genom dessa samlade bilder anser vi att det finns ännu större chans att visa en justerad bild av sig själv i presentationen om de så önskar, vilket kan påverka publikens intryck av dem. Vi menar då att de kan spela ett spel i sitt framträdande, som Goffman också beskriver (2011/1959), vilket kan kopplas till informanternas beskrivningar gällande uppfattningen om dem själva i andras ögon. Flera av informanterna berättar just om detta, att det är enkelt att skapa den bild de själva vill förmedla av dem på FB och IG, oavsett om bilden överensstämmer med verkligheten eller inte. Det här menar vi också kan vara ett sätt att skapa en sammanhängande bild av sig själv som Giddens (2005:13) beskriver som ett led i individens positiva identitetskänsla. Ett exempel på detta är när informanterna gör val angående vilka bilder de vill ska synas på deras profilsidor på både FB och IG. När informanterna beskriver erfarenheten av att ha blivit taggad i bilder av andra vänner på FB som inte överensstämmer med den bild de önskar visa, så finns det en valmöjlighet att ta bort taggningen eller inte. Detta menar vi handlar om den sammanhängande bild en individ vill visa genom att bygga och återuppbygga identitetskänsla samt att göra livstilsval. Vi kan även se en koppling till Goffmans (2011/1959) dramaturgiska perspektiv, då bilden kan tänkas påverkas av publikens reaktioner och därmed rucka på den roll informanterna har byggt upp genom sin presentation.

Alla våra informanter beskriver hur de uppfattar att det är lätt som användare på FB och IG att gömma sig bakom datorskärmen och därmed skapa en annan bild av sig själv som vi tidigare beskrivit. Utifrån detta menar vi att informanterna är aktörer i dessa forum. I Schmitt et al. (2008) studie redovisas att det är lättare att dela med sig av saker på den personliga hemsidan jämfört med ansikte mot ansikte. Vi tolkar det dock som att våra informanter ser denna

eventuella möjlighet som något negativt istället för den tillgång som Schmitt et al. beskriver det som, då det är lätt att gömma sig bakom skärmen enligt våra informanter. I forumen menar vi att informanterna kan iscensätta ett framträdande av sitt jag genom att skapa den bild de önskar. Detta framträdande kan vi se bildar en rollgestalt enligt Goffmans teori (ibid:23), då publiken är densamma i båda forumen och i verkligheten då publiken kan ses som informanternas och aktörens vänner eller följare på FB och IG. Vidare anser vi i likhet med Goffman (ibid:23) att denna roll bildar en iscensättning av sig själv utifrån den spelade rollen som vi menar sker bakom datorskärmen, en så kallad självpresentation.

I resultatdelen framgår det att informanterna talar om FB och IG som en yttlig arena för att visa upp vem de är. Vi menar att detta, utifrån Goffmans termer handlar om att de framträdanden som sker på FB och IG utspelar på sig på teaterscenen just för att informanterna har en uppfattning om att de kan inta olika roller på arenorna. På FB berättar informanterna att det finns flera möjligheter att visa vem de är för de övriga användarna. Detta kan göras genom att lägga upp både en profilbild samt omslagsbild som är av ett större och mer omfattande slag på sin profilsida. Vi kan jämföra vikten av profil- och omslagsbild med vad Boyd (2008) skriver om i sin forskning när hon menar att bilderna är en viktig och värdefull del av ungdomarnas information om sig själva som de delar med andra. Boyd poängterar även att ungdomar dömer varandra utifrån sin profilsida i dessa forum. Detta kan vi även se i vårt resultat då en informant beskriver att den sociala statusen avgörs av ens profilsida på FB. Om en användare väljer att lägga ut enformiga bilder eller statusar kan detta först och främst uppfattas som tråkigt av informanterna. Vi menar därmed att de intryck aktören får av publiken kan uppfattas som exempelvis sanna eller falska, särskilt när informanterna pratar om enformiga bilder och statusuppdateringar från andra användare. Informanterna menar även att detta kan leda till en stämpling av personen om de väljer att exempelvis lägga ut lättklädda bilder eller visa upp sin kropp på gymmet. Vårt resultat visar också att informanternas sätt att presentera sig på FB och IG enligt dem speglar uppfattningen av dem själva och andra aktiva användare på FB och IG men även utanför forumen, som i det verkliga livet. I likhet med Giddens (2005:94–102) beskrivning av självidentitet, där individen genom sina livsstilsval i interaktion producerar och reproducerar sin identitet menar vi att informanterna i detta fall kan tänkas avstå från att ge en så sann självberättelse man kan komma om sig själv. Detta genom att göra ett aktivt val i hur de vill framstå på FB och IG genom bilder och statusuppdateringar.

I resultatet framgår det att några informanter är eftertänksamma i sina presentationer på FB då de vill uppfattas på ett visst sätt, eftersom de vet om att arbetsgivare ibland kollar upp personer på FB som ansöker om arbete. I likhet med vad van Dijck (2013) redovisar i sin forskning gör han en distinktion gällande användares självpresentation på FB och det arbetsrelaterade sociala nätverket LinkedIn. Van Dijck menar att presentationen på FB anses som mer verklighetstrogen och synligare än personens presentation på LinkedIn, vilket gör att arbetsgivare väljer att kolla upp dessa på FB framför LinkedIn. Vi anser att våra informanters reflektion kring arbetsgivare och FB är motiverad och att van Dijcks forskning styrker deras uttalande. Samtidigt kan vi genom detta tolka arbetsgivare som ett exempel på en utvidgad publik som också kan ta del av informanternas presentationer, alltså inte bara se följare och vänner som sin publik. Även Boyd (2008) nämner begreppet publik som invisible audiences. Vi kan tänka oss att arbetsgivare kan ses som denna osynliga publik som Boyd menar att invisible audiences är. Denna osynliga publik menar Boyd påverkar den sociala interaktionen, vilket vi anser kan skapa en eftertänksamhet hos informanternas presentationer i detta sammanhang.

En informant uppger att förväntningarna från de andra användarna styr vilka bilder hon väljer att lägga ut på sin FB- och IG-sida. Informanten vill gärna se fin ut inför de andra och de gånger responsen inte blivit som förväntat uppstår en förundran om varför och ett tvivel på bland annat sitt yttre ställs. Att spegla sig själv utifrån andras reaktioner kan i likhet med vad Goffman (2011/1959) beskriver handla om att informanterna kan tänkas vilja justera sitt framträdande utifrån publikens reaktioner. I resultatet framgår det för övrigt att informanterna stödjer varandras presentationer på FB och IG genom att sympatigilla och automatiskt gilla en bild på en nära vän, oavsett om bilden egentligen är uppskattad av dem eller inte. Informanterna berättar att det mer handlar om att bekräfta sin vän, men att det också finns en förväntan och vana att gilla alla vänners bilder. Detta anser vi enligt Goffman (ibid:75,78) handlar om ett teamframträdande där människor samarbetar för att bekräfta och förstärka varandras roller i den kontext de befinner sig i. Detta kan också ses som en norm som ingår i användandet då informanterna berättar om de förväntningar som finns kring presentationen på FB och IG. Vi menar att detta har just med teamframträdandet att göra, då en idealisering formas och omformas genom varandras förstärkning, bekräftelse och samarbete (ibid:39,64). Ett annat exempel på teamframträdande i denna kontext kan vara de grupper som erbjuds och som de själva kan skapa på FB, genom att gemensamt tycka och tänka om saker som rör gruppen. Detta kan tänkas stärka den roll som informanten intagit i sitt framträdande.

Boyd (2008) däremot skriver i sin studie att det inte finns några regler i dessa forum, men utifrån vårt resultat visas en motsats till Boyd då det framkommer att de regler som finns på framförallt FB styrs av trender och normer. Dock kan de tolkas som något som ständigt förändras utifrån informanternas beskrivning av att FB numer har blivit ett forum för nya trender och därmed nya regler och normer till forumets nackdel, vilket fört dem till att använda IG mer frekvent idag. Vi menar att förändringen i FB's utformning kan vara en bidragande faktor till varför användandet av IG har ökat då informanterna visar stor kunskap och medvetenhet om vilka olika funktioner forumen erbjuder för att kunna utforma sina presentationer. Informanternas beskrivningar om att exempelvis inte vilja ha en öppen sida på FB kan tänkas gett dem en eftertanke kring hur de mycket de vill visa av sig själva och dela med sig i forumet. Då också information sprids och delas med många användare mycket lättare på FB än IG, kan detta ha fört dem till valet att använda IG mer istället. Förändringen som sker på FB skapar nya förhållningssätt av att använda forumet, då detta växer och utvecklas kontinuerligt i takt med tekniken.

7.2 Presentationens betydelse för identitetsskapandet

I vårt resultat framkommer det att flera av våra informanter ser sin identitet som en ständigt pågående process. Detta kan kopplas till Giddens teori om självidentitet (2005:95) när han skriver om självet och kroppen som en reflexiv process, när informanterna beskriver sina självständiga val i presentationerna. Vi menar att detta visar på att informanterna har ansvar för sina egna självberättelser som Giddens poängterar vara centralt för denna process. Självets reflexiva process synliggörs i uttalanden från informanterna då de menar att de behöver vara aktiva på FB och IG för att synas. Detta kan handla om att inte vilja förlora sin publik som i detta sammanhang är vänner och följare i forumen.

Enligt Giddens (2005:95) är vi människor det vi själva gör oss till genom de dagliga beslut vi tar i vår tillvaro. Dessa val kan handla om vilka kläder vi ska bära för dagen eller vad vi ska äta. Detta är något centralt i vårt resultat, då informanterna enligt oss visar på en stor medvetenhet om vad de skapar för bild av sig själva framförallt genom bilder på FB och IG. Informanterna beskriver att de har en ambition av att bilderna de delar på IG ska spegla deras liv och vilka de är. Giddens (ibid:101-102) diskuterar just valsituationer som en stor del av det som påverkar självidentiteten och synen på självet, vilket är av stor vikt i informanternas uppfattning om sin egen presentation som en spegling av livet.

När informanterna diskuterar möjligheten att ha en privat eller öppen sida på FB och IG för det oss till begreppet livsstil som är centralt i Giddens teori, där återigen valsituationer är betydelsefullt för skapandet av självidentiteten. Vi anser också att detta hänger ihop med hur informanterna diskuterar den bild de vill förmedla av sig själva. Enligt oss handlar det om hur de skapar sin identitet i dessa forum. Gemensamt för informanterna är att de vill visa upp en intressant och rolig person genom bilder. Vi menar att vi också kan se ett samband med vad Denti et al. (2012) kom fram till i sin studie. I studiens resultat skriver författarna att användarna gärna delar med sig av sin fritid eller vad de anser vara intressant för andra användare att ta del av. Ett exempel från vårt resultat är när en informants presentation utgår ifrån intresset av att åka longboard.

Flera av våra informanter menar att likes och gillanden på FB och IG ger dem bekräftelse, vilket informanterna uppger kan leda till en känsla av att vilja lägga ut fler bilder. Här menar vi att publiken har en viktig roll då det är publikens reaktioner som kan påverka ett eventuellt justerande av informanternas presentation. Detta i form av mer eller mindre bekräftelse från vänner och följare som då har rollen som publik (Goffman 2011/1959). Väljer informanterna att exempelvis lägga ut fler bilder menar vi att deras självidentitet produceras och reproduceras utifrån de berättelser de delar utifrån bilderna. Detta kan kopplas till vad Giddens (2005:26,102) skriver om aktörens handlingar som skapas i olika interaktioner som sker, vilka vi tänker i detta fall framförs på FB och IG. Boyds (2008) begrepp searchability anser vi kan ses som en aspekt i sökandet av bekräftelse i interaktionen. Vi menar att detta skapas genom den text som skrivs i form av kommentarer utifrån statusuppdateringar och bilder.

Informanterna berättar också om de skapta nätverk som finns på FB och IG angående likes. Genom dessa konstlade nätverk finns möjligheten att få större andel respons på sina bilder och inlägg om de anger ett specifikt sökord på IG eller taggar en viss person på FB. Trots att dessa nätverk är avpersonifierade och personerna okända kan de hjälpa informanterna att bygga upp deras identitet på FB och IG. Samtidigt kan detta ses som en konstlad version av interaktion mellan människor, vilket vi menar kan ha en betydelsefull roll för skapandet av ungdomarnas självidentitet, utifrån Giddens teori där interaktionen kan bidra till individens självberättelse. Dock kan vi se det som en avvikande del av identitetskapandet då det inte sker naturligt kända personer emellan som går att styra och kontrollera. Vi anser att dessa forum kan ge en begränsad kontroll, men den räknas fortfarande som viktig för våra informanter.

Dessa nätverk kan påverka vissa användare, då antal likes från dessa är lika viktiga för dem som respons från redan kända personer i forumen. En utvecklad tanke vi har är att vi ser detta som att självet sprids ut i forumen genom att information sprids och delas lätt, samt att ungdomarna inte kan kontrollera interaktionen på samma sätt som i verkligheten. Detta kan ses som ett utmärkande drag för identitetsskapandet i forumen. Vad gäller interaktionen människor emellan så påpekar Giddens (2005:26) att den har utvidgats i det senmoderna samhället, från det fysiska rummet till större arenor, vilka vi anser kan vara dessa avpersonifierade nätverk på FB och IG som påverkar till stor del.

Våra informanter hävdar att antal vänner och följare inte längre är lika viktigt idag som förr, då deras mognad har en avgörande roll i hur de tänker kring detta. Dock finns det en tanke hos flera av våra informanter om att antal vänner eller följare ändå ger en uppfattning om informanterna anses populära eller inte. Våra informanters tankar kring detta menar vi kan jämföras med Zhao et al. (2008) forskning som visar på att popularitet bland vänner verkar vara en viktig aspekt för identitetskonstruktionen. Informanterna diskuterar att deras förändrade syn på antal vänner och följare har med deras mognad att göra. Vi menar att det kan tänkas ses som självet reflexiva process, där ännu en gång valsituationer styr självberättelsen om hur de väljer att förhålla sig till FB och IG och skapandet av identiteten i dessa forum i relation till det övriga livet. Informanterna beskriver identitetsskapandet på FB och IG som något ytligt, men att det beror på vilket sammanhang identiteten också beskrivs utifrån. Sammanhanget och presentationen menar vi kan kopplas till Giddens (ibid:122–124) teori om de kroppsliga uppträdanden individen gör samt den sammanhängande bilden av självet de vill visa. Detta när informanterna beskriver erfarenheter av andra användares enformiga statusuppdateringar och bilder som uppfattas som uttråkande. Informanterna menar att detta kan stämpla individen även i övriga livet. Men vi kan även se det som att det påverkar informanterna och hur de uppfattar övriga användare och deras val av kroppsligt uppträdanden. Övriga medlemmar som använder sig av ett kroppsligt uppträdande som går utanför vardaglivets normer menar vi även kan tänkas påverka hur informanterna ser på sig själva, vem de är och vill vara i andras ögon. Vi ser detta som en eventuell social jämförelse till det som Denti et al. (2012) poängterar i sin studie som en viktig aspekt för yngre personer då de exponerar sig själva och får ta del av andras bilder på FB. Jämförelsen kan också ske på IG menar vi.

Vissa av våra informanter beskriver att det är svårt att ha flera identiteter på framförallt FB, trots att det finns ett val att visa en annan bild, då de flesta personer och vänner informanterna känner utanför dessa forum också finns på FB. Därigenom menar informanterna att det skulle kännas konstigt att visa upp en annan bild än den de uppfattas ha utanför forumen, alltså i verkligheten. Det informanterna beskriver kan vi koppla till vad Goffman (2011/1959:23) beskriver som den sociala roll en aktör spelar i flera olika situationer, med eller utan samma publik. Då informanterna medvetet reflekterar över hur de vill att deras identitet ska synas inför andra, kan det tänkas att de aktivt också väljer vilken publik som ska få ta del av deras presentationer i forumen. De uttalanden majoriteten av våra informanter gjort visar på att presentationen är tänkt att vara en spegling av ungdomarnas liv, då publiken har en avgörande roll i uppfattningen om personen och enligt informanterna är publiken densamma som vi tidigare beskrivit. Vi tänker att valet att ha presentationen som en spegling kan ha med detta att göra. Samtidigt kan vi se en kontrast utifrån detta med vad Zhao et al. (2008) kom fram till där de hävdar att identiteten som visas upp på FB inte är densamma som visas upp i verkligheten.

Flera informanter beskriver i vårt resultat identiteten på FB och IG som någonting ytligt, vilket vi kan tolka som en digital kropp. Denna kropp kan beskrivas utifrån när informanterna menar att deras identitet på FB och IG inte betyder så mycket i jämförelse med den identitet de har i verkligheten. Detta då de hävdar att användare på FB och IG kan välja att visa en justerad bild av sig själva som vi tidigare beskrivit. Även Boyd (2008) beskriver den digitala kroppen som en metafor för den information ungdomarna delar med sig av i sociala nätverk. Vi tänker också att den digitala kroppen hänger ihop med vad informanterna berättar om att visa sitt ansikte utåt genom FB och IG. Informanterna menar att de inte får göra bort sig i dessa forum och att bli taggad i en ful bild kan skapa problem. Detta är en intressant tanke då vi också, i likhet med Boyd kan se presentationen av självet som styrande av vad som är socialt passande i den virtuella kontexten. Genom att bli taggad i en ful bild menar vi att informanterna kan hindras från att mäta sig med övriga användare för att presentera sig på det sätt de önskar. En annan tanke från oss utgår ifrån Goffmans teori om individens rollgestaltning (2011/1959:218) som sker under individens framträdande. Vi menar att känslan informanterna har om att de inte får göra bort sig även kan tänkas handla om huruvida publikens intryck av rollen kan påverkas till det negativa och skapa tvivel kring den presentation som visas av användaren.

7.3 Betydelsen av att vara aktiv

Då vi lever i en global och medial värld menar Giddens (2005) att vårt samhälle har förändrats till att bli senmodernt. Sättet att interagera med varandra idag handlar till stor del om att kommunicera och delta i sociala medier, i vår studie handlar det om FB och IG. I vårt resultat kan vi se att detta sätt att kommunicera och delta är viktigt för våra informanter. De menar att användandet är en daglig rutin och en beroendeframkallande vana som de effektivt använder sig av en till två timmar per dag enligt informanternas egen uppskattning. Detta resultat menar vi styrks genom Denti et al. (2012) studie om FB som en plats där medlemmarna spenderar mycket tid och loggar in som en daglig rutin. Vi kan dock se en avvikelse i vårt resultat jämfört med författarnas då de också kunde se en könsskillnad utifrån mängd spenderad tid på FB, där de hävdar att kvinnor är inloggade oftare än män. Detta är något vi inte kan se utifrån vår studies resultat, vilket i sig kan bero på att vår studie är begränsad i sin omfattning.

Informanterna uppger även att användandet av FB och IG ger en känsla av att de ständigt behöver vara uppdaterade. Både Boyd (2008) och Dunne et al. (2010) skriver i sina studier om de sociala mediernas betydelse för ungdomarnas sociala liv. Enligt informanterna är FB och IG idag en del av det dagliga livet och det förutsätts att alla har aktiva konton. Detta tänker vi hänger samman med ovanstående forskningsresultat av Boyd och Dunne et al. Metaforen bakom kulisserna som Goffman (2011/1959:101–102) beskriver anser vi kan kopplas till de uttalanden informanterna gjorde gällande känslan av att inte alltid vara uppdaterade på FB och IG, speciellt under semesterliknande förhållanden. Vi menar att där kan informanterna koppla av och lägga sitt ansikte utåt åt sidan för en stund, utan att behöva upprätthålla ett agerande inför publiken som är användarna på FB och IG.

Dunne et al. (2010) menar också att användandet speglar känslan av att vara en del i gruppen men också att det är ett tidsfördriv. Informanternas upplevelse av att inte vilja missa något på FB och IG tänker vi hänger ihop med betydelsen av att delta i dessa forum. Vi ser detta som en form av ett teamframträdande, utifrån Goffmans dramaturgiska perspektiv (2011/1959). Genom att finnas i forumen tillsammans med större delen av sina vänner och kontaktnät menar vi att användarna blir beroende av varandra då den dagliga uppdateringen sker i forumen. Vi kan se det som ett sätt att upprätthålla den intagna rollen som sker genom ett samarbete på FB och IG. Även informanternas beskrivning om att använda IG som en sysselsättning och ett tidsfördriv menar vi överensstämmer med det resultat som Dunne et al. (2010) forskning visade.

Anledningen till att våra informanter valt att delta i FB och IG handlar enligt dem om att ”alla andra” är där och att det är underhållande och därför väljer de att spendera tid i forumen. Dunne et al. (ibid.) beskriver dessa virtuella platser som en plats för kommunikation som möjliggör för ungdomarna att behålla kontakt med andra. Detta kan vi även se i vårt resultat överensstämmer med ovan skrivna påståenden, då våra informanter beskriver FB som en kommunikativ arena där de kan upprätthålla sitt kontaktnät. IG däremot används av våra informanter som en plats för att titta på andra användares bilder samt publicera egna, men också följa främlingar i form av kändisar eller liknande utifrån intresse. Zhao et al. (2008) skriver om sättet att presentera sig för att konstruera sin identitet vilket framförs genom bilder framför text. Vi menar att IG's utformning som erbjuder detta i kombination med att förändra bildernas utseende kan ha skapat den förflyttning som skett då våra informanter berättar om hur de idag hellre använder IG i allt större utsträckning i jämförelse med FB.

I Boyds (2008) studie skriver hon att ungdomar lägger till användare de inte känner, som de är nyfikna på och som de tror kan få dem att se bättre ut i forumen. Enligt vår studie stämmer detta till en viss del. Dock läggs inte nya vänner eller följare till för att få informanterna att se bättre ut, utan det handlar i så fall om ett personligt intresse. Detta handlar för våra informanter om den sociala median IG. På FB har de endast sin vänkrets och inte främmande personer enligt dem själva. En tanke från oss är att valet hos informanterna om att ha endast vänkrets på FB-sidan kan handla om det som Zhao et al. (2008) skriver om FB som en icke-anonym arena. Vi menar en anledning till detta skulle kunna vara informanternas uttalande om att FB inte upplevs lika privat som förr och att det har bidragit till valet av att tänka till och reflektera kring sitt kontaktnät på sidan. En intressant tanke enligt oss är att det egentligen skulle kunna ge motsatt effekt hos informanterna. En mer icke-anonym arena som FB hade enligt oss kunnat ge informanterna en sporre till att utöka antalet kontakter då vi menar att publiken (Goffman 2011/1959) kan utvidgas i och med offentligheten. Därmed kan antalet kontakter tänkas påverka det intryck publiken får av användaren. Detta menar vi eventuellt skulle kunna påverka den sociala statusen som informanterna menar sätts utifrån sin FB-sida.

8. Sammanfattande slutsatser och diskussion

I vår kandidatuppsats hade vi som utgångspunkt att belysa gymnasieungdomars egna berättelser av sin presentation på FB och IG samt hur användandet påverkar deras identitetsskapande och deras tankar kring användet av dessa sociala medier.

Vårt resultat visar att presentationen är betydelsefull för ungdomarna då de ser denna som ett ansikte utåt för de andra användarna i forumen FB och IG. Presentationen sker framförallt genom bilder och genom att gilla sina vänners bilder och inlägg. Vad vi kan visa är även att användandet av FB och IG påverkar ungdomarnas identitetsskapande till viss del, genom att de delar en bild av sig själva till andra vilket skapar en viss uppfattning om dem hos andra användare. Den information de väljer dela med andra ska vara en spegling av deras liv, men de poängterar även att det är lätt att visa en justerad bild, eller skapa en helt annan identitet bakom datorskärmen om de så önskar, vilket även tidigare forskning visat på genom Schmitt et al. (2008) och Zhao et al. (2008) vetenskapliga artiklar. Identitetsskapandet påverkas också genom att de spenderar mycket tid i dessa forum, då informanterna återkommer till bekräftelsebehovet som finns både där men också i verkligheten. Vi tänker särskilt på dessa likes och hur det påverkar viljan att synas än mer på FB och IG. Något som vi funderat på är de konstlade nätverk som finns på FB och IG, där informanterna kan få mängder med likes på kort tid från okända användare.

Frågan vi ställer oss gäller huruvida den bekräftelse som likes innebär är av lika stor vikt i de konstlade nätverken som av de vänner som istället finns i kontaktnätet och som är kända sedan tidigare. Vi tänker att antal likes påverkar individen, oavsett om det handlar om att få dem från de konstlade nätverken eller från kontaktnätet. Detta kan bidra till att bygga upp en bild av den ungdom som blir gillad. Använder sig ungdomen inte av dessa konstlade nätverk och inte heller får likes av sitt kontaktnät i lika hög grad som andra användare, finns en möjlighet till att detta bidrar till att den personens identitet inte synliggörs på samma sätt. Samtidigt kan vi se hur deras självständiga val i sina presentationer, vilken bild av dem själva de väljer att visa upp, har en inverkan på deras skapande av identiteten eftersom det sker i en ständigt pågående process.

I vår studie har vi kommit fram till att FB och IG är en stor del av gymnasieungdomarnas vardagliga liv, då de menar att "alla andra" finns där och att de inte vill vara utanför. Dessa forum står för kommunikation med kontaktnätet, underhållning och vardaglig uppdatering om events och publicering av bilder på speciella händelser. Detta har även tidigare forskning visat på, samt det resultat vi fått fram som visar på att användandet blivit en beroendeframkallande vana då de loggar in som en daglig rutin.

Vad som skiljer vår studies resultat från aktuell forskning är att vår studie visar på att våra informanter tar ett steg *från* FB och går istället till att mer använda och uppskatta den sociala median IG i allt större grad. Anledningen till detta berättar våra informanter själva handlar om enkelheten i att endast kunna titta på andra användares bilder istället för att läsa text, samt att de slipper att läsa vad andras vänner skrivit genom delningar, likes och taggningar. Enligt våra informanter har FB blivit en stor arena för trender som inte alltid är uppskattade av ungdomarna. Dessa ser vi som föränderliga då även FB utvecklas i sin utformning som vi anser kan påverka sättet ungdomarna väljer att använda forumet. Utifrån dessa, ständigt negativt uppfattade förändringar från ungdomarna tänker vi att det här kan vara ytterligare en anledning till varför ungdomar väljer att ta ett steg från FB och istället använda sig av IG mer.

Enligt tidigare forskning anses FB vara en privat sida i jämförelse med den professionsrelaterade median LinkedIn. Informanterna visar på en motsättning i detta utifrån sina berättelser, vilket är något nytt som vår studie kan visa. Informanterna anser att FB har gått från att vara av privat karaktär till att bli en mer offentlig arena. Den privata rollen har IG istället tagit över då de själva godkänner följare och kan styra vilka som får information och bilder om dem i högre grad än på FB med dess utformning då information sprids i större utsträckning genom likes, kommentarer och taggningar. Samtidigt är informanternas vidare reflektion kring FB's offentlighet intressant då vi tolkar det som att det är svårare att påverka sin presentation där än på IG eftersom övriga användare har makt att tagga bilder som då visas för ett stort kontaktnät. Det motstrider alltså deras egen önskan för hur de vill presentera sig genom bilder.

Något som vi inte sett som något återkommande, men som vi hade en fundering kring innan var om studiens resultat kunde komma att visa en könsskillnad när det gäller valet av hur informanterna presenterar sig på FB och IG och använder sig av forumen. Tidigare forskning som vi valt att ta del av visar på skillnader, i vår studie kan vi se färre skillnader utifrån ett

genusperspektiv. Det resultat vi kan utläsa är att informanterna präglas av normer kring konstruktionen av presentationen utifrån sitt kön. Informanterna berättar om stämplingen som kan ske via lättklädda bilder, framförallt då för tjejer. En uppfattning vi har är att samhället för övrigt är i ständig debatt gällande genus och hur det påverkar den enskilde individen, detta ser vi även hos våra informanter då de berättar om en generell uppfattning kring förväntade presentationer. För oss känns presentationen av självet som något centralt när det kommer till normer för hur vi ska visa upp oss och vara utifrån vårt kön. Vi anser att det är förvånansvärt att vi inte sett fler skillnader mellan könen, då det i många andra sammanhang är tydligt. En tanke från oss är att informanterna inte talar om detta utifrån sig själva, utan om företeelsen i stora drag ute i samhället. Vi har svårt att se om könsskillnaden påverkar identitetsskapandet genom användandet av FB och IG. Trots att vi hade en relativt jämn könsfördelning mellan våra informanter kan vi inte påstå att vi har tillräckligt med argument för att kunna yttra oss om att en tydlig skillnad finns gällande genus då vår studie är begränsad och inte tillräckligt omfattande för sådana belägg.

Vi anser att betydelsen av vårt resultat är av god relevans då vi menar att resultatet visar på en ökad medvetenhet hos ungdomarna kring deras användande av FB och IG, och hur det påverkar deras sätt att visa upp sig inför den publik som finns i den virtuella världen. Kanske vill de inte längre dela all information och alla bilder med alla. Även i arenor som dessa finns det en gräns för vad som kan spridas och inte. En levande reflektion anser vi finns hos våra informanter som visar på att en ökad medvetenhet om de sociala medierna FB och IG's påverkan på den enskilde ungdomen. Vi kan dra en slutsats om att de noga funderat på vilka de är och hur de önskar visa sin person samt att de också har valt ut vänner i sitt kontaktnät som betyder mer än andra. Hur andra uppfattar mig genom mitt användarkonto och min presentation, i synnerhet eventuellt kommande arbetsgivare är en återkommande eftertanke bland informanterna vilket skänker dem ett extra övervägande kring sin presentation.

8.1 Relevans för det socialpedagogiska fältet

Det resultat vi fått fram anser vi kan vara relevant för det socialpedagogiska fältet i många avseenden. Som vi skrev i inledningen är ungdomar en stor framtida målgrupp utifrån vår profession. Vårt resultat utgår ifrån 18-19 åringar men vi menar att det inte hindrar oss och övriga socialpedagoger att applicera denna kunskap vi fått fram hos ungdomar, i både yngre och äldre åldrar. Då FB och IG som sociala medier har visat sig vara en betydelsefull arena att vistas i för gymnasieungdomar menar vi att detta är något viktigt att förhålla sig till i det socialpedagogiska arbetet. Vi tänker att ett sätt att ta till vara på ungdomarnas tankar och berättelser skulle kunna vara att hålla i workshops i ungdomsmiljöer, för att på så vis kunna skapa den eftertanke som våra informanter visat sig ha om sin presentation, identitetsskapande och användande av just FB och IG.

Vidare ser vi en vinst i att hålla debatten levande kring dessa forum och hur de påverkar den enskilde ungdomen men även på grupp- och samhällsnivå. Att vara delaktig i FB och IG tänker vi bidrar till en gemenskap med andra ungdomar på internet, men också det övriga samhället, både nationellt och globalt. Genom att vara delaktig i forumen kan det tänkas att ungdomar generellt sett får ta del av olika livsformer, stilar och kulturer. Utifrån detta menar vi att ungdomar får gemensamma erfarenheter som de kan förhålla sig till och därigenom prata om vad de läst, sett och upplevt för att senare applicera det i sitt liv. På gruppnivå tänker vi att en gemensam referensram med andra ungdomar möjliggör delaktighet. Särskilt för ungdomar som eventuellt befinner sig i en utsatt livssituation då denna gemenskap på FB och IG kan tänkas stärka känslan av en tillhörighet. Vi tänker speciellt på de grupper som FB erbjuder deltagande där individen tillsammans med andra kan skapa gemenskap utifrån intresse eller ståndpunkter. Om ungdomar upplever en känsla av grupptillhörighet menar vi att det kan påverka och stärka den enskilde på en individnivå.

Då våra informanter gav uttryck för att användandet kan innebära att gömma sig bakom datorskärmen skulle vi kunna se det som ett sätt att växa som person, hitta den man är samt utveckla ett förhållningssätt till FB och IG som sociala medier. Vi tänker att det inte enbart behöver ses som ett skådespeleri där det handlar om att påverka och visa en justerad bild av sig själv, utan att det kan vara ett verktyg för individen att orientera sig i samhällets virtuella värld och kommunikativa arena.

Eftersom FB och IG erbjuder olika utformningar och funktioner ser vi även att detta kan vara ett sätt för individen att utveckla skicklighet och kunskap, precis som tidigare forskning påpekar. I vår uppsats har ungdomarna visat på en medvetenhet kring sin presentation och hur de vill uppfattas av andra vilket vi tänker oss kan ses just skicklighet och kunskap, både om sig själv men också det samhället har att erbjuda. Vi ser det som ett sätt för ungdomarna att följa samhällets trender och normer, men också som ett sätt att hålla sig uppdaterad i samhällets utveckling vad gäller social interaktion på andra arenor än fysiska.

Ur ett socialpedagogiskt perspektiv tänker vi oss att FB och IG kan ses som ett redskap för att få kontakt och skapa relation med ungdomar, både enskilt och i grupp. Även den kunskap som vi genom denna uppsats producerat kan vi se som användbar i mötet med ungdomar. Dessa forum menar vi inte bara behöver användas av privatpersoner utan också av professionella då ungdomar befinner sig där dagligen. Därmed anser vi även att det är relevant att vistas i dessa forum som professionella utifrån vår yrkesroll som socialpedagoger. Vi tänker att vi som professionella också behöver vara uppdaterade i samhällets tekniska utveckling och hur det påverkar ungdomarna i livet.

8.2 Övriga reflektioner kring arbetet av kandidatuppsatsen

Vi är medvetna om vår roll och reflexivitet i studien. Vi tänker att vår förförståelse kan ha bidragit till hur vi format vår intervjuguide då vi genom våra specifika frågor poängterar vikten av sociala mediers inverkan på informanterna. Vidare tänker vi att detta kan ha speglat informanternas svar och diskussioner vilket resulterade i det insamlade datamaterialet.

Samtidigt kan vår förförståelse möjliggjort att vi inte behövt sätta oss in i ämnet som nybörjare då vi båda är bekanta med FB och IG. Därmed anser vi att vår reflektion kring den kunskap som producerats i uppsatsen är väl underbyggd. Vad gäller det källkritiska förhållningssättet kring litteratur och referenser vi angett i uppsatsen tänker vi att dessa har varit användbara för det ämnet vi behandlat och det syfte vi haft. De forskningsartiklar vi presenterat har visat ett resultat och producerat kunskap utifrån ett antal informanternas deltagande. Precis som vi skrev i vårt avsnitt om förförståelse menar vi att det finns fler berättelser och uppfattningar om användandet av sociala medier, vilket gör oss medvetna om att varken vårt eller forskningsartiklarnas resultat visar en enhetlig sanning inom området. Samtidigt vill vi poängtera att Goffman och Giddens teorier vi använt oss av inte har ett perspektiv som preciserar interaktion i den virtuella världen, dock menar vi att de är väl etablerade som teorier och vi har fått god användning av dessa i vår kandidatuppsats.

Vidare funderar vi kring huruvida ett annat val av metod skulle kunna ha påverkat utgången i uppsatsen. Vi tänker att en observation i kombination med fokusgrupper hade varit intressant att utföra kring informanternas presentation på FB och IG. Syftet i vår uppsats var att belysa ungdomarnas egna berättelser. En observation i samband med fokusgrupper hade inneburit ett omformulerat syfte i så fall. Dock tänker vi oss en vinst i att kombinera de två forskningsmetoderna för att ge oss ett utvidgat perspektiv, både utifrån informanterna själva men också från oss. Identitetsskapande som begrepp anser vi ligger i berättelsen av varje individ och den hade möjligen blivit svår att få svar på genom en observation, då vår tolkning av deras identitetsskapande hade hamnat i fokus istället för informanternas egna berättelser. Samtidigt kan vi tänka oss att vår syn på fenomenet skulle kunna vidgas med en observation med fokus på informanternas presentationer på FB och IG. Materialet skulle kunna berikas och tänkas svara än mer på den del av vårt syfte som handlar om presentationen av självet.

8.3 Förslag på vidare forskning inom området

Det hade varit spännande att göra en djupare granskning av presentationen på FB och IG utifrån ett genusperspektiv, då vi anser det vara intressant att undersöka vidare kring könsskillnader, vilka vi inte kunde se i någon större omfattning i studien. Samtidigt är vi nyfikna på hur äldre målgrupper använder sig av FB och IG.

Idag är ungdomen förlängd upp till 25 års ålder, vilket har väckt oss frågan hur användarna i den åldern använder forumen. Det hade också varit intressant att studera en äldre målgrupp utifrån dessa frågor: Sker det på samma sätt som våra informanter uppger eller skiljer det sig åt i presentationen? Påverkar användandet i samma utstäckning identitetsskapandet i den målgruppen? Påverkar mognaden valet av presentationen? Finns bekräftelsebehovet kvar på samma sätt som en viktig aspekt för identitetsskapandet?

Referenser

Bryman, Alan (1997). *Kvantitet och kvalitet i samhällsvetenskaplig forskning*. Lund: Studentlitteratur.

Boyd, Danah (2008). Why youth <3 Social Network Sites: The Role of Networked Publics in Teenage Social Life. I D. Buckingham (red.). *Youth, identity, and digital media*. Cambridge, Mass.: MIT Press.

Denti, Leif (2012). *Sweden's largest Facebook study*. Göteborg: Gothenburg Research Institute. Tillgänglig på Internet: <http://hdl.handle.net/2077/28893>

Dunne, Áine, Lawlor, Margaret-Ann, & Rowley, Jennifer (2010). "Young people's use of online social networking sites - a uses and gratifications perspective", *Journal of Research in Interactive Marketing*, vol. 4, no. 1, pp. 46-58.

EPN, Etikprövningsnämnd (u.å). Hämtad 6 maj 2013 från www.epn.se/start/bakgrundsbestaemmelser.aspx

Findahl, Olle (2012). *Barn och ungas medieanvändning i Internet-världen*. Göteborg: Nordicom.

Giddens, Anthony (2005). *Modernitet och självidentitet: självet och samhället i den senmoderna epoken*. Göteborg: Daidalos.

Goffman, Erving (2011/1959). *Jaget och maskerna: en studie i vardagslivets dramatik*. 5. uppl. Stockholm: Norstedts akademiska förlag.

Hjerm, Mikael & Lindgren, Simon (2010). *Introduktion till samhällsvetenskaplig analys*. Glerups.

Kalman, Hildur & Lövgren, Veronica (2012). Etik i forskning och etiska dilemman: En introduktion. I Kalman, Hildur & Lövgren, Veronica (Red.). *Etiska dilemman: forskningsdeltagande, samtycke och utsatthet*. Malmö: Glerups.

Kroger, Jane (2008). Identitetsutvecklingen i de tidiga vuxenåren. I Frisé, Ann & Hwang, Philip (Red.). *Ungdomar och Identitet*. Stockholm: Natur och kultur.

Kvale, Steinar (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.

Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Lalander, Philip & Johansson, Thomas (2009). *Ungdomsgrupper i teori och praktik*. Lund: Studentlitteratur.

Nyström, Ann-Sofie (2012). Mellan empati och kritisk granskning? Forskningsdeltagande som risk. I Kalman, Hildur & Lövgren, Veronica (Red.). *Etiska dilemman: forskningsdeltagande, samtycke och utsatthet*. Malmö: Gleerups.

SCB (Statistiska Centralbyrån) (2013-04-26) [Elektronisk]. *Privatpersoners användning av datorer och internet 2012*. Stockholm: SCB. Tillgänglig:

http://www.scb.se/statistik/publikationer/LE0108_2012A01_BR_IT01BR1301.pdf

Schmitt, Kelly, Dayanim, Shoshana, & Matthias, Stacey (2008) 'Personal Homepage Construction as an Expression of Social Development', *Developmental Psychology*, 44, 2, pp. 496-506, Academic Search Elite, EBSCOhost, viewed 22 April 2013.

Smedler, Ann-Charlotte & Drake, Karin (2008). Identitet och kön. I Frisé, Ann & Hwang, Philip (Red.). *Ungdomar och Identitet*. Stockholm: Natur och kultur.

Svedmark, Eva (2012). Att skydda individen från skada: En forskningsetisk balansakt. I Kalman, Hildur & Lövgren, Veronica (Red.). *Etiska dilemman: forskningsdeltagande, samtycke och utsatthet*. Malmö: Gleerups.

Turkle, Sherry (1997). *Leva online*. Stockholm: Norstedt.

Taylor, Steven J. & Bogdan, Robert (1998). *Introduction to qualitative research methods: a guidebook and resource*. 3. ed.. New York, N.Y.: Wiley.

Van Dijck, José (2013). 'You have one identity': performing the self on Facebook and LinkedIn', *Media, Culture & Society*, 35, 2, pp. 199-215, Academic Search Elite, EBSCOhost, viewed 22 April 2013.

Watt Boolsen, Merete (2007). *Kvalitativa analyser: [forskningsprocess, människa, samhälle]*. 1. uppl. Malmö: Gleerups.

Wibeck, Victoria (2010). *Fokusgrupper: om fokuserade gruppintervjuer som undersökningsmetod*. 2., uppdaterade och utök. uppl. Lund: Studentlitteratur

Ödman, Per-Johan (1994/1979). *Tolkning, förståelse, vetande: hermeneutik i teori och praktik*. Stockholm: ePan/Norstedt.

Zhao, Shanyang, Grasmuck, Sherri, & Martin, Jason (2008). 'Identity construction on Facebook: Digital empowerment in anchored relationships', *Computers In Human Behavior*, 24, 5, pp. 1816-1836, Academic Search Elite, EBSCOhost, viewed 22 April 2013.

www.facebook.se

www.instagram.com

Bilaga 1- Informationsbrev

Härmed tillfrågas Du om att delta i vår studie där vi vill undersöka ungdomars berättelser av att använda sociala medier. Kriteriet för att Du tillfrågas är att du är mellan 18-19 år gammal samt är aktiv i dessa forum.

Vad kommer detta innebära för dig?

Du kommer att få delta i en fokusgrupp, vilket innebär att vi ställer frågor till er i gruppen utifrån vårt syfte och frågeställningar kring användandet av sociala medier. Fokusgrupp är en form av gruppintervju där syftet är att öppna upp för en gemensam diskussion kring ämnet. Ni som tillfrågats kommer delas in i mindre diskussionsgrupper.

Att delta i studien är *frivilligt* och Du kan välja att avbryta din medverkan utan förklaring fram till en vecka efter att du har deltagit i fokusgruppen. Diskussionen i fokusgruppen kommer att spelas in och anteckningar kommer att föras under tiden.

Materialet kommer att raderas efter godkänd uppsats och intervjumaterialet kommer att *avidentifieras*. Vi kan dock inte garantera att övriga deltagare i fokusgruppen inte får information vidare. Materialet kommer att behandlas av oss som skriver uppsatsen samt av vår handledare i utbildningssyfte. Uppsatsen kommer att bli offentlig, vilket innebär att vem som helst har rätt att läsa resultatet och Du får mer än gärna ta del av denna vid intresse.

Vår handledare i uppsatsskrivandet heter Åsa Andersson, hon är lektor i kulturvetenskap på Högskolan Väst. Vi som kommer att skriva studien heter Hanna Jonsson och Sabina Gustafsson. Vi går sista året på socialpedagogiska programmet på Högskolan Väst.

Kontakta oss gärna om Du har några frågor!

Kontaktuppgifter

Email: hanna.jonsson@student.hv.se, sabina.gustafsson@student.hv.se och asa.andersson@hv.se

Tack för att Du väljer att delta!

Jag ger mitt samtycke att delta i studien kring ungdomars berättelser av att använda sociala medier. Uppgifter i samband med studien kommer att avidentifieras och behandlas med största försiktighet. Deltagandet är frivilligt och Du kan fram till en vecka efter din medverkan välja att avbryta.

Namn _____

Ort och datum _____

Bilaga 2- Fokusgruppintervjuer

Strukturerad intervjuguide

Öppningsfrågor

Vilken social media använder ni mest?

Varför har ni valt just den? Har utformning någon betydelse för valet? Filter Instagram/tidslinje FB?

Hur länge har ni varit aktiva?

Introduktionsfrågor

Hur kom det sig att ni valde att gå med i sociala medier?

Vad är det bästa respektive sämsta med sociala medier?

Hur mycket tid spenderar ni i dessa?

Vilken teknik använder ni för att få tillgång till dessa? Dator/smartphone?

Övergångsfrågor

Vad används sociala medier till? Ge exempel.

Kan man vara utan sociala medier? Om inte, i så fall varför?

Vad skriver ni om i dessa forum?

Nyckelfrågor

Hur väljer ni att presentera er i sociala medier?

Finns det förväntade sätt att presentera sig på? Ge exempel.

Finns det någon skillnad mellan hur ni presenterar er i de sociala medierna jämfört med i ”verkligheten”? I så fall, hur?

Om ni tar kort, vad tar ni kort på då? Ge exempel

Vilken bild hoppas ni förmedla av er själva?

Vad betyder *identitet* för er?

Hur tänker ni kring andras uppfattningar om er i dessa forum?

Och omvänt, hur uppfattar ni övriga medlemmars presentationer av sig själva?

Hur resonerar ni kring att vara aktiva i sociala medier? Vad finns det för anledning till att vara med?

Vad finns det för utbyte av att vara aktiv i sociala medier?

Har ni upplevt några negativa erfarenheter av att använda sociala medier? Ge exempel.

Är det viktigt att ha många följare/vänner på sin sida? I så fall, varför?

Vad ger det här för konsekvenser och hur påverkar det er?

Finns det något som är mer eller mindre viktigt att visa upp?

Hur tänker ni kring den information om er själva som delas i dessa sociala medier?

Formas er identitet i och av sociala medier? På vilket sätt? Ge exempel. (Möjlighet att själv välja eller "följer strömmen")

Vad är det som avgör om ni gillar eller kommenterar någon annans inlägg/kommentar/bild/status?

Vilken betydelse har kommentarerna som skrivs? Kan man skriva vad som helst, eller finns det även förväntningar på kommentarerna?

Tror ni att kommenterar/statusar/likes påverkar er som aktiva medlemmar i sociala medier? I så fall, på vilket sätt?

Avslutande frågor

Moderatorn/antecknaren sammanställer i stora drag vad som sagt under samtalet. Frågar deltagarna om det är en rättvis bild och om det är något som de anser borde betonas mer eller ner.

Slutfrågan

Är det något som ni vill lägga till? Något vi missat som ni tycker är viktigt att få med?

Bilaga 3- Ordlista

Hashtag- Är en typ tagg som innebär att användaren sätter en etikett på sin bild/inlägg på IG. Den möjliggör för att koppla ihop sin etikett med andra användare på IG.

Smartphone- En mobiltelefon med ständig internet uppkoppling.

Tags for likes- Genom att skriva det för stunden populäraste sökordet eller tagga en vän så får du som användare automatiskt massor av likes via din statusuppdatering eller bild.

Likes- Alla användare på FB kan gilla bilder, statusuppdateringar och kommentera. På IG kan följare gilla sina vänners bilder och tvärtom.

Mobilapplikation- Ett tillämpningsprogram för olika mobila enheter, såsom smartphones och surfplattor. Applikationen gör att du har möjlighet att ständigt vara uppkopplad till en specifik webbplats eller för andra servicetjänster och utföranden, exempelvis vädertjänster. Applikationen gör att du har snabb tillgång till tjänsten i jämförelse med en dator då du slipper nedladdningen av internetsidan.

Sociala medier- Internetsidor som handlar om aktiviteter som kombinerar interaktion och teknik mellan människor. Kända exempel är Facebook, LinkedIn och Twitter.

Sociala nätverk – Begreppet är synonymt med sociala medier.

Online- Att vara uppkopplad på internet.

Online- vänner- De personer man kan ha kontakt med via sociala medier.

Bilaga 4- Individuella bidrag och delaktighet i arbetet

Alla delar i denna kandidatuppsats har vi som studenter skrivit tillsammans. Inga avsnitt i uppsatsen består av individuella bidrag mer än separat utskrivna transkriberingar av våra fokusgruppsintervjuer där en av oss skrivit ut två och den andra en intervju. Kategorisering och kodning av datamaterialet har sedan skett till en början på enskilt håll, sedan utfördes kategorisering och kodning tillsammans. Lika stor delaktighet har bidragits från oss båda i denna uppsats vilket har skett i skolans bibliotek.

Vår handledare Åsa Andersson har under processens gång handlett oss vid fyra tillfällen där goda råd angående syftets formulering, val av teoretiska perspektiv och liknande har getts. Ingen handledning utöver det normala har skett.

Högskolan Väst
Institutionen för individ och samhälle
461 86 Trollhättan
Tel 0520-22 30 00 Fax 0520-22 30 99
www.hv.se